

CURIERUL JUDICIAR

REVISTĂ DE DOCTRINĂ-JURISPRUDENȚĂ-LEGISLAȚIUNE-ECONOMIE POLITICĂ-FINANȚE-SOCIOLOGIE

DIRECTOR :

I. GR. PERIȚEANU

fost Ministru, Avocat

Președintele Uniunii avocaților din România

FONDATOR :

ION S. CODREANU

Avocat

PRIM REDACTOR :

ALEXANDRU VELESCU

Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE :

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov Avocat ; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat ; **Iosif Gh. Cohen**, Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat ; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București ; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat ; **Radu Dimiu**, Magistrat la Trib. Ilfov ; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Avocat ; **D. Gălășescu Pyk**, Profesor Universitar, Avocat ; **C. Sipsom**, Profesor Universitar ; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ. Membru al Consiliului Legislativ ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat ; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov și **Petre Vasilescu**, Profesor Univesitar.

SECRETARI DE REDACȚIE :

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare ; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat.

SUMAR

Plata lucrului efectuat. Compunerea comisiunii de judecată, de Al. Lesviodax, magistrat ;

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

Inalta Curte de Casație și Justiție s. I: *Soc. Internaționala cu Z. Bozzotti* (Execuator. Hotărîre pronunțată de o instanță judecătorească streină. Aplicarea art. 374 pr. civ. și art. 11 din convenția consulară dintre România și Italia din 1881. Convențiunea dela Haga din 1909. Condițiuni pentru admisibilitatea executării hotărîrii în România) cu Nota d-lui Mihai A. Antonescu, conferențiar universitar ;

— Idem, idem: *Gh. Caludi cu Ecaterina Georoceanu* (Legea conversiunii. Legea interpretativă din 8 Aprilie 1926 asupra art. 1 și 30 din legea din 7 Aprilie 1934. Hotărîre nedefinitivă la instanța de fond. Recurs. Se aplică dispozițiunile legii interpretative) ;

— Idem s. II : *Maria Anghel Dumitrescu cu Lucian Dumitrescu* (Succesiune. Văduvă. An de doliu. Soțul defunct a locuit în casa soției. Soția continuă a o locui și după deces. Indemnizație de habitațiune. Moștenitorii soțului nu pot fi obligați la plata ei de către soție) ;

— Idem, idem. *Aurelia și Căp. N. Popescu cu Eugenia Baaz* (Ordonanța prezidențială. Punere în executare. Conestație. Inadmisibilitate) ;

— Idem s. III: *Casa Generală de Pensuni cu Elvira Stetkiewicz* (Funcionară la Fondul bisericesc ortodox român din Bucovina. Obligațiune impusă acestui fond de Stat spre a o plăti. Are drept la pensune pentru timpul servit și plătit din acest fond) ;

— Curtea de Apel Constanța: *Soc. Horen Fosgian & comp. cu Judele sindic al Trib. Constanța și a.* (Concordat preventiv. Cerere de a se admite un termen de grație pentru plata ratei concordatului. Respingere. Revocarea concordatului nu produce ipso jure declararea în stare de faliment).

JURISPRUDENȚA STREINĂ

— Casația italiană I (Deschidere de credit confirmată și executată. Raporturile distincte care rezultă. Aplicare) ;

— Idem s. II (Simulație. Inopozabilitate terțului de bună credință. Condițiunile bunei credințe) ;

— Idem, idem (Mărturie falsă în civil și penal. Hotărîre. Revocare pentru mărturie falsă) ;

— Idem s. III (Neexecutarea contractului. Dol. Daune. Firmă, nume comercial. Concurență nelegală) ;

— Idem idem (Contracte. Interpretare. Locațiune. Interdicțiune de a destina localul unui anume comerț. Interzicerea de a vinde articole similare acelor pe care le vând ceilalți locatari) ;

— Idem, idem (Fals civil. Intrebuințarea abuzivă a unei hârtii semnate în alb. Proba falsului).

PLATA LUCRULUI EFECTUAT

Compunerea comisiunii de judecată

Compunerea organelor de judecată înrăurește direct asupra funcționării lor și implicit asupra prezumției de adevăr recunoscută hotărîrilor ce pronunță. Ca atare, ea trebuie să formeze obiectul unei reglementări îngrijite și pe cât cu putință pusă în afara posibilității de interpretări deosebite.

Legea trebuie să ofere în această privință soluții limpezi și sigure pentru orice problemă pe care ar putea-o pune practica nelăsând ca egalitatea în distribuirea justiției să poată fi influențată prin iscusința interpretelor nici ca mecanismul să-i funcționeze deosebit după atitudinea părților.

Privit în această lumină, textul art. 7 din legea pentru asigurarea plății lucrului efectuat este imperfect căci lasă ca o parte a comisiunii să decidă în fiecare caz în parte asupra regularității compunerii ei și acesteia ținând seama și de atitudinea împrieinașilor.

Imperfectiunea textului ridică dificultăți de interpretare atât în ce privește procedura de urmat în judecarea incidentelor în legătură cu compunerea comisiunii cât și relativ la măsura în care voința unuia sau a ambilor litiganti poate influența asupra alcătuirii organului de judecată și a eficacității soluțiilor sale.

A. — Art. 7 prevede că atunci „când delegatul uneia din părți lipsește și lipsește și supleantul, comisiunea va acorda un singur termen când procesul se va judeca în orice caz, delegatul absent fiind înlocuit din oficiu, după normele indicate de art. 6”.

Textul nu distinge după cauza care a avut de efect lipsa arbitrilor nici nu se pronunță expres cu privire la cazul când arbitrii ambelor părți lipsesc. Nu începe îndoială însă că aplicațiunea lui are loc ori care ar fi cauza lipsei delegaților (nepropunerea la timp, necitarea de către părți. reaua lor voință) și chiar atunci când niciunul din ei nu s'a prezentat. Soluția dată primei dificultăți se bazează pe rațiune și cuprinderea legii însăși care nu face nicio distincție astfel că nu are nevoie de explicațiuni; cea de a doua cere însă lămuriri. Mai întâi, textul arată ce va face „comisiunea” când delegatul uneia din părți va lipsi, el nu dă în mod expres nicio putere în această privință președintelui singur, iar comisiune compusă numai din președinte nu se poate concepe. S'ar putea

pune atunci întrebarea dacă nu cumva în lipsa ambilor asesori, președintele e obligat să amâne procesul până se va prezenta cel puțin unul din ei pentru ca astfel alcătuindu-se comisiunea în forma ei cea mai simplă, să se pronunțe asupra aplicațiunii articolului 7. Răspunsul la această întrebare se bazează pe economia legii. Președintele nu e un membru al comisiunii cu atribuțiuni la fel cu ale celorlalți. El nu se mărginește să prezideze ogranul de judecată, ci are singur un rol activ în legarea instanței și în asigurarea executării hotărârilor pronunțate sau pe cale de a interveni.

Astfel, art. 14 dă președintelui dreptul să controleze cererea dacă e bine îndreptată chiar din momentul în care o primește și îl obligă să atragă atențiunea părții odată cu citația ce i se trimite că în cazul când nu-și va propune delegatul în termen util, comisiunea se va completa cu arbitru desemnat din oficiu. Președintele singur hotărăște, potrivit art. 26, asupra asigurărilor de luat și a oricăror măsuri utile ce se impun înainte de judecarea procesului. El învestește cu formula executorie hotărârile comisiunii, decide asupra suspendării lor (art. 27 și 26) și judecă toate contestațiile la care executarea ar da naștere (art. 28). În sfârșit, când unul sau ambii membri ai comisiunii ar fi recuzați, tot președintele singur hotărăște asupra temeiniciei cererii de recuzare. În aceste condiții, dispoziția art. 6 după care „în cazurile în care comisiunea arbitrală va fi nevoită a se completa din oficiu... alegerea se va face de președinte” lasă să se vadă că nu numai alegerea arbitrului aparține președintelui când judecă singur, ci și dreptul de a decide dacă e locul să se facă o asemenea alegere.

B. — Dreptul acesta al președintelui de a hotărî asupra compunerii comisiunii nu se poate exercita însă decât în limitele fixate prin atitudinea părților în proces. La rândul lor, litiganții nu au deplină libertate în această privință. Principiul că orice chestiune în legătură cu compunerea instanței e de ordine publică rămâne neatins. Părțile nu pot deroga dela regulile prescrise de lege; ele nu pot decât să se supună acelor prescripțiuni punând astfel în mișcare un mecanism al cărui mers e determinat de legiuitor pentru orice ipoteză. Chiar astfel restrâns, rolul împricinațiilor rămâne important și poate da naștere la dificultăți a căror soluționare nu poate avea loc decât ținând seama de scopul legiuitorului când a dat dreptul părților să-și aleagă arbitrii și de principiile de care s'a condus când a limitat acest drept.

Prezența delegaților părților în comisiunea arbitrală se explică în primul rând prin cunoștințele lor de specialitate și în al doilea prin încrederea pe care litiganții o pun în acele cunoștințe și în probitatea specialiștilor. Cîntea și pregătirea delegaților meseriașilor și micilor industriași e controlată cu ocazia alcătuirii listelor pe care figurează (art. 3 și 6 din lege) astfel că alegerea la care legea le dă dreptul părților nu poate exprima din acest punct de vedere, decât o simplă preferință. Clienții își pot alege delegații în mod liber, dar dacă nu o fac, legea le asigură aceeași probitate și competență în persoana delegaților, prin obligațiunea pusă președintelui de a-i desemna tot de pe listele alcătuite în conformitate cu art. 6.

Faptul împricinațiilor de a lăsa ca delegații să le fie desemnați de președinte nu creează din punct de vedere obiectiv condiții mai rele sub raportul cunoștințelor de specialitate și al încrederii de care trebuie să se bucure arbitrii, o asemenea atitudine ne-

putând avea consecințe decât din punctul de vedere al aprecierii lor subiective.

Interesul comun al părților și al societății ca procesele să fie judecate cât mai repede, întrece însă în importanță pe acela pe care îl prezintă exercitiul în mod liber al acelei posibilități de apreciere. De aceea și legiuitorul nu o ține în seamă cu riscul chiar a unei amânări decât o singură dată la prima înfașurare, până când se poate crede că părțile nu au avut încă deplină cunoștință despre rolul pe care sunt chemate să-l îndeplinească cu ocazia alcătuirii comisiunii. După aceea — procesul odată amănat independent de cauză — ori de câte ori se găsesc prezenți doi membri (inclusiv președintele), niciuna din părți nu poate cere o nouă amânare pentru lipsa delegatului ei. Această împiedicare rezultă din art. 12 după care într-o asemenea ipoteză, comisiunea nu se poate completa decât „cu supleantul delegatului lipsa sau chiar cu un alt delegat desemnat de partea interesată cu cel puțin trei zile mai înainte de termenul fixat”.

Și totuși, cu toată claritatea textelor, o întrebare se mai poate pune. Ce se întâmplă în cazul când, partea și-a propus delegatul în termen îngrijind ca el să fie citat și totuși arbitru nu se prezintă fără a i se putea imputa nici lui vreo vină, fie pentru că agenții judecătorești nu i-au înmănat citația, fie din pricina unei erori strecurate în redacțiunea listelor alcătuite de camerele de muncă? Cu toată preferința arătată de legiuitor pentru interesul unei regulate administrări a justiției, socotim că într-o asemenea ipoteză, procesul se poate amâna căci numai astfel se pot armoniza dispozițiile legii după care atât interesele părților cât și ale societății trebuiesc avute în vedere la alcătuirea comisiunii. Soluția contrară ar nesocoti spiritul legii după care dreptul împricinațiilor de a-și alege arbitri nu poate fi nesocotit decât atunci când exerațiunii lui într'un cadru normal de legalitate ar putea conduce la prelungirea procesului. Când însă apar defecțiuni inerente poate funcționării organelor administrative ce-și dau concursul la desăvârșirea operei justiției dar independente de normalul pe care poate fi presupus legiuitorului că l'a prevăzut, nu se poate vedea în ele o cauză de împiedecare a exercitiului unui drept fără ca existența însăși a celui drept să fie prin aceasta tăgăduită.

Afară de aceste cazuri neobișnuite însă, lipsa delegatului unei părți la primul termen atrage — cum am mai arătat — înlocuirea lui și amânarea procesului. Redacțiunea art. 7 ar lăsa să se vadă că procedarea aceasta este automată, comisiunea fiind obligată să înlocuiască pe arbitru îndată ce-i constată lipsa. Cuvintele „va acorda” din text deșteaptă însă atenția interpretului în această privință căci obișnuit un lucru nu se acordă decât la cerere. Acesta credem că e și înțelesul dispoziției din art. 7. În adevăr, art. 19 și 20 din regulament, explicând art. 15 și 31 din lege, arată că delegații se citează pe cheltuiala și la stăruința părților care i-a propus. Ce rost ar mai avea atunci numirea unui delegat din oficiu dacă partea interesată ar declara că nu va stăruii în chemarea lui? Comisiunea numește deci noi arbitri și amână procesul pentru chemarea lor numai dacă părțile prezente întrebate asupra acestui punct nu arată că renunță la dreptul de a-și avea delegați în comisiune; altfel măsura pe care ar lua-o și pentru această din urmă ipoteză ar fi sortită dela început să rămână ineficace comisiunea neavând dela lege nici inițiativa, nici mijloacele necesare pentru a îngriji de completarea ei.

Cererea de înlocuire a arbitrilor lipsă, socotim că poate fi făcută și de partea al cărui delegat se prezintă chiar la opunerea celeilalte căci pe de o parte legea dă puțină comisiunii să ia o asemenea măsură fără a distinge între împricinații care ar solicita-o, iar, pe de alta părțile au deopotrivă dreptul să pretindă ca organul de judecată să aibă compunerea cea mai potrivită cu scopul pentru care a fost creat.

Mai mult chiar, comisiunea e îndatorată să pronunțe înlocuirea chiar dacă partea care ar fi îndreptățită s-o ceară lipsește, ea neavând puțină să treacă peste această obligație impusă de lege decât dacă părțile ar declara de mai înainte că nu înțeleg să dea nicio urmărire împlinirii ei.

Asemenea, credem că lăcerea părților nu e suficientă pentru a se putea pași la judecată în lipsa unuia din delegați în cazurile când un împricinat ar fi în drept să ceară înlocuirea lui și amânarea, comisiunea fiind datorată să pună în discuțiunea părților orice mijloc de apărare sau de dovadă pe care-l va crede necesar pentru soluționarea litigiului. Termenii „orice mijloc de apărare” credem că trebuie înțeleși ca referindu-se și la obiecțiunile în legătură cu compunerea comisiunii, apărarea părții putând purta asupra oricărei chestiuni de natură a înrăuri asupra alcătuirii organului de judecată și deci și asupra încrederii de care trebuie să se bucure hotărârea ce ar pronunța.

O chestiune mai delicată este aceea de a se ști dacă puterea părților de a influența asupra compunerii organului de judecată poate merge atât de departe încât să oblige pe președinte să judece singur, în lipsa ambilor asesori. Niciunul din articolele legii din 1931 nu prevede o atare ipoteză, art. 5 și 7 neocupându-se decât de cazurile când comisiunea judecă în plen sau cu doi membri.

Regulele în legătură cu compunerea instanțelor fiind de ordine publică, iar în speță ele neacordând părților dreptul de a cere să fie judecate numai de către magistratul de carieră, ar urma să se decidă că prin simpla lor voință nu pot impune un asemenea fel de judecată. Soluția aceasta n'ar putea fi înrărită nici prin dispoziția art. 21 care îngăduie comisiunii să judece la cererea părților și numai după echitate căci o atare libertate pe lângă că e dată „comisiunii” nu poate în niciun caz justifica încălcarea unor norme cu caracterul de ordine publică pe care îl au acelea privind organizarea judecătorească. Textul legii din care am extras articolele de mai sus nu e însă singurul care reglementează materia: el e complectat, potrivit art. 21 și 33, cu toate dispozițiunile din legile indutsriale sau de drept comun care nu-i sunt contrarii. Aceste din urmă legi reglementează așa dar în ansamblul lor și materia supusă jurisdicțiunii arbitrale cu singurele derogări rezultând din aplicarea legii speciale. Când dar, s'ar pune chestiunea de a se ști dacă o dispoziție necuprinsă în legea din 1931 se aplică proceselor arătate în primul ei articol, trebuie să se cerceteze numai dacă dispoziția aceea contrazice sau nu legea specială. O asemenea cercetare se impune în vederea soluționării dificultății de care ne ocupăm, căci art. 44 din legea pentru jurisdicția muncii dă dreptul părților de a cere președintelui să le judece singur. Alăturarea acestui din urmă text la legea specială îi restrânge sfera de aplicațiune de mai înainte, căci impune pentru ipoteza ce vizează o soluție deosebită, de aceea care s'ar fi putut da numai pe baza acelei legi. Efectul acesta nu este însă o

consecință a contrarietății de texte, ci a complectării unei dispoziții careia în forma dela început îi lipsea adaosul necesar în vederea unei aplicări mai potrivite cu idea ce conține. Nu conținutul în sine al legii din 1931 impunea o soluțiune deosebită problemei, ci lipsa unui text care să anihileze prohibițiunea trasă din dreptul comun de a se deroga dela regulele relative la compunerea instanței. Spiritul legii din contră îndemnă la o extindere a puterii de judecată a președintelui căci dacă legiuitorul însuși a putut găsi de mai înainte și în mod general că pregătirea și încrederea de care se bucură magistratul singur sunt suficiente pentru a asigura în anumite cazuri o judecată bună (contestații, măsuri de asigurare, recuzare), ar fi fost nimerit să îngăduie și părților să dea urmărire convingerii lor că un asemenea mod de judecată e potrivit și pentru alte cazuri. Arbitrii n'au fost oare adăogați judecătorului tocmai pentru a se da satisfacție sentimentului lor că oamenii de specialitate sunt mai în măsură să le cunoască nevoile? De ce să-i supui la nouă amânări când ambii împricinați recunosc că rezolvarea neînțelegerii dintre ei nu cere mai multe cunoștințe de specialitate decât acelea pe care le are președintele? Legea trece în art. 7 chiar peste voința lor îngăduind să fie judecate de o comisiune dscomplectată numai pentru a se câștiga timp; cu atât mai mult, ea ar fi trebuit să deschidă posibilitatea unei administrări repezi a justiției de către un singur judecător atunci când părțile ar cere-o. Dispoziția art. 44 din legea pentru jurisdicția muncii apare așa dar nu ca o contrazicere a celei din legea specială ci ca o continuare logică a ideii ce conține. Adăogirea ei nu înlătură aplicarea textului de mai înainte, ci din potrivă o face mai potrivită cu spiritul legii întregi. Textul nou nu schimbă nimic din legea specială, ci înlătură numai piedicile pe care le pune un principiu de drept comun la o aplicare a ei conformă cu spiritul ce o străbate în întregime. Concluzia care se desprinde deci e că astăzi în prezența art. 44 din legea pentru jurisdicția muncii, președintele singur poate judeca procesele aduse înaintea comisiunii dacă părțile o cer. O asemenea procedură fiind îngăduită de lege fără nicio distincție și putând conveni părților în orice stadiu al procesului, credem că numai locul pe care-l ocupă în distribuirea textelor articolul ce o conține nu-i poate restrânge aplicațiunea la primul termen de înfățișare.

Astfel privit rolul președintelui, împlinirea lui dă naștere la o nouă întrebare. Ce se va face în cazul când la prima înfățișare, partea careia îi lipsește arbitrul stăruie să fie citat din nou, iar președintele singur sau împreună cu membrul prezent, trecând peste ultima parte a art. 7, admite acest mod de a vedea și amână procesul fără să înlocuiască pe arbitru? Mai poate partea care și-a văzut triumfând punctul de vedere pe nedrept să ceară la primul termen o altă amânare pentru a se aduce la îndeplinirea dispozițiile art. 7 înlocuindu-se arbitrul care lipsește și de data aceasta? Am văzut că din punct de vedere obiectiv, interesele justiției sunt deopotrivă respectate, fie că delegații care intră în compunerea comisiunii sunt desemnați de părți, fie că sunt numiți de președinte.

Am mai arătat iarăși că lipsa unuia dintre arbitri nu poate numai prin ea însăși să împiedice funcționarea comisiunii; se cere ca părțile să nu manifeste o voință contrară pentru ca amânarea să aibă loc. Spre a nu deschide însă părților posibilitatea de a face din exercițiul dreptului de a cere amânarea pro-

cesului în vederea completării comisiunii un mijloc de tergiversare și a le apăra în același timp și de consecințele relei voințe a arbitrilor care refuză să se prezinte la judecată, legea asociază amânarea procesului cu măsura înlocuirii delegatului absent. Se poate spune că, dacă își ajunge scopul, o atare măsură poate servi indirect și interesele justiției, compunerea în trei a comisiunii fiind cea mai potrivită cu acele interese. Legiuitorul trece însă și peste această cerință superioară la cererea expresă a litiganților și ori de câte ori soluționarea la timp a procesului o impune. Art. 7 rezolvă categoric chestiunea când spune că la termenul următor amânării pentru lipsa arbitrilor „procesul se va judeca în orice caz”. Legea nu distinge după motivul lipsei; spiritul ei chiar lasă să se vadă că numai reaua voință a arbitrilor absent și cu atât mai mult nestăruința sau reaua înțelegere a legii de către parte, au drept urmare judecarea procesului în compunerea redusă a comisiunii. Nu va putea cere deci împlicinatul în potrirea opririi exprese din art. 7, o nouă amânare numai pentru a se face posibilă repararea erorii lui dela termenul precedent. Legea dă dreptul comisiunii să amâne procesul o singură dată la cererea uneia din părți pentru lipsa arbitrilor. Ea nu deosebește după cum cererea aceea a fost bine sau rău făcută și acolo unde textul tace, interpretul nu poate crea distincțiuni. Asemenea deosebiri nu numai că nu ar fi impuse de spiritul legii, dar ar contrazice-o chiar, căci interesul general al compunerii complete a comisiunii nu poate justifica decât o singură amânare, iar acel al părții se găsește satisfăcut prin luarea măsurii pe care ea a socotit-o ca mai convenabilă.

Adăogăm că într'un domeniu unde voința părții se poate impune judecătorilor, nu e îngăduit să se treacă peste o măsură luată în conformitate cu ea chiar dacă printr-o asemenea procedură s'ar fi depășit puterile date de lege organului de judecată. Singurul vătămat prin atari măsuri nu poate fi decât adversarul care s'ar fi opus la luarea lor; dacă el tace, iar interesul general nu e pus de legiuitor la adăpost de atitudinea părților care l'ar nesocoti, judecătorii nu pot reveni asupra încheerilor date în urmarea acelor atitudini nici invocând interesul general nesocotit căci prin ipoteză legea îngăduie să se treacă peste el, nici pe acela al părții căci ea singură decide într-o asemenea materie care îi e interesul. O dată această judecată făcută cu ocazia primei amânări, împlicinatul nu mai poate reveni asupra ei invocând propria-i eroare în disprețul dreptului câștigat de adversar de a fi pus la adăpost de noui amânări. În lipsă de opunere însă, e dela sine înțeles că și noua amânare trebuie acordată, soluția cea mai potrivită cu interesul social într-o asemenea ipoteză fiind aceea care convine mai bine părților.

* * *

Dacă însă între împlicinați n'a intervenit un acord și comisiunea s'a completat potrivit cu prevederile art. 7 la prima înfățișare chiar dacă la termenul următor arbitrul înlocuit s'ar prezenta, partea care l'a propus nu va putea cere să intre în compunerea comisiunii, rolul lui de judecător fiind terminat din momentul înlocuirii.

Împlicinatul aflat într-o atare situație nu rămâne totuși fără nicio posibilitate de a înrăuri asupra compunerii comisiunii. El are dreptul să fie judecat în complet de trei și în exercitiul acestui drept poate lua orice măsură de natură a i-l asigura cu singura

condiție de a nu mai provoca amânarea procesului. Astfel, dacă în cursul judecății i-a lipsit delegatul, sau și fără aceeași, prevede că la un termen următor nu se va prezenta, art. 9 îi dă dreptul să propună un înlocuitor cu trei zile înainte de înfățișare. Propunerea aceea — cum o arată și numele — nu poate avea însă efectul înlocuirii făcute în conformitate cu art. 7, eficacitatea ei atârând de soluțiunea ce-i va da comisiunea la termen. Soluțiunea aceea la rândul ei nu se poate da făcând abstracție de atitudinea arbitrilor ce se cere a fi înlocuit; dacă el sau supleantul lui se prezintă, comisiunea nu mai are nici un motiv să-și schimbe compunerea, ea fiind ținută într-o atare ipoteză să se conformeze aliniatului întâi al art. 9, neadmițând ca la ajudecată să ia parte alți delegați decât dacă lipsesc cei care au mai participat la proces și nu se găsesc înlocuiți.

Legiuitorul nu spune expres cum trebuie să se procedeze în cazul când arbitrii nou numiți în cursul procesului lipsesc și ei la termenul fixat pentru completarea comisiunii. Credem totuși că art. 7 e aplicabil și într-o atare ipoteză, el conținând o dispoziție de principiu fără urmarea căreia reaua voință a unora dintre arbitri ar zădărnici funcționarea întregului mecanism al legii.

Am încercat în cele ce preced să propun, câteva din soluțiunile posibile pentru dificultățile pe care le ridică aplicarea art. 7 din lege. Textul e de dată relativ recentă, iar aplicațiunea lui nu atât de frecventă încât interpretarea să se fi putut fixa. Vederile de mai sus se așează în acest cadru de încercări supuse încă nesiguranței și nevoiei de verificare.

AL. LESVIODAX

Magistrat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 17 Decembrie 1935

Președenția d-lui E. BĂNESCU consilier

Soc. Internațională cu Z. Bozzotti

Decizia nr. 1804 Dossr nr. 235/935

Execuator. Hotărâre pronunțată de o instanță judecătorească streină. Aplicarea art. 374 pr. civ. și art. 11 din convenția consulară dintre România și Italia din 1881. Convențiunea dela Haga din 1909. Condițiuni cerute pentru admisibilitatea executării hotărârii în România.

1. — Art. 374 pr. civilă determinând condițiunile privitoare la executarea hotărârilor judecătorești date în streinătate, precizează între altele că asemenea hotărâri vor putea fi investite dacă între ambele state este reciprocitate de executare.

Art. 11 din convențiunea consulară dintre Italia și România din 1881, în vigoare și astăzi, stabilește condițiunile pentru acordarea executării, arătând că partea interesată va putea, fie direct, fie prin intermediul tribunalului care a pronunțat hotărârea, să ceară ca să i se dea putere executorie. Din acest text rezultă clar și categoric că partea interesată care a obținut o hotărâre pronunțată de o instanță judecătorească din Italia are facultatea de a se adresa și direct tribunalului din țară pentru investirea acelei hotărâri cu titlu executiv.

Convenția dela Haga la care a aderat și România prin legea dela 14 Aprilie 1909, prin niciuna din dispozițiunile ei nu institue o procedură specială pentru executarea hotărârilor date în țară streină și nici nu

a adus vreo modificare convențiilor existente între State.

2. — Din combinarea art. 374 pr. civ. și art. 11 din convenția consulară cu Italia din 1881 rezultă că învestirea hotărârilor judecătorești date în țară străină nu se va putea încuvința decât dacă aceste hotărâri sunt date de tribunale competente, cu citarea regulată a părților, dacă au rămas definitive și nu se calcă legile de ordine publică.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Societatea de transporturi Internaționala în contra deciziei Curții de Apel București s. III-a nr. 284 din 1930:

Văzând motivul I de casare :

I. Rea și greșită interpretare a art. 374 pr. civ. și art. 9, 10 și 11 din convenția consulară cu Italia din 26 Februarie 1881 și a art. 1, 8 și 9 din convenția dela Haga din 14 Aprilie 1909 (vezi Hamangiu, codul general, vol. V, pag. 379, 370, 371 și 375 ediția veche) Exces de putere și omisiune esențială.

Înainte instanței de fond am dovedit cu texte precise din convenția consulară cu Italia și mai ales cu texte din convențiunea dela Haga că nu se poate seziș direct o instanță judecătorească din România pentru acordarea unui exequator la o sentință din Italia, decât numai pe cale diplomatică. Am arătat că în țară nu se poate executa o hotărâre fără autorizare de executare a instanței care a pronunțat-o și dacă se execută o sentință în altă parte decât acolo unde e obținută, trebuie să se facă o comisiune rogatorie (art. 372, 373 pr. civ.).

Instanța de fond ca să ne respingă acest prim motiv crede că se poate baza pe dispozițiunile art. 374 pr. civ., afirmând că acest articol permite sezișarea directă pentru dobândirea unui exequator. Or, din simpla citire a acestui text se poate vedea cât de greșită este motivarea hotărârei instanței de fond, căci nu se găsește niciun cuvânt în acest text cu privire la modul sezișării instanțelor judecătorești. Art. 374 pr. civ., asupra căruia vom reveni la motivul II de casare, se ocupă de chestiunea de principiu, arătând condițiunile ce trebuie să îndeplinească o hotărâre străină pentru a i se putea acorda exequatorul. Dacă n'am mai avea alte dispozițiuni încă art. 374 fiind o continuare a art. 372 și 373 și de vreme ce aci nu există nicio derogare, încă în mod normal trebuia o comisiune rogatorie. Dar convențiunea consulară cu Italia, în art. 9, 10 și 11, vorbește de modul sezișării instanțelor judecătorești din altă țară și anume preconizează sistemul comisiunilor rogatorii. Este adevărat că art. 11 spune că partea interesată, fie direct, fie prin intermediul tribunalului care a pronunțat hotărârea, va putea să ceară să i se dea putere executorie, dar în aliniatul următor al aceluiași articol spune că în orice caz trebuie o scrisoare rogatorie, ceea ce în speță nu există. Mai mult, convențiunea dela Haga, care este cu mult posterioară convențiunei consulare cu Italia și la care a participat și Italia, a adus o derogare importantă cu privire la modul sezișării instanțelor noastre judecătorești de către instanțele străine. Într'adevăr în art. 9 alin. 3 al convenției dela Haga se spune că fiecare Stat contractant poate declara printr-o comunicare adresată celorlalte Stat contractante, că voeste să-i fie transmise pe cale diplomatică comisiunile rogatorii ce sunt a se executa pe teritoriul său. Această declarație a fost făcută de guvernul român cum rezultă din Codul General Hamangiu, volumul V, pag. 375, în notă. Am invocat în instanță, în apărarea noastră aceste dispozițiuni, am

prezentat o deciziune a Înaltei Curți de Casație s. III-a, cu privire la această chestiune, deciziune citată în concluziunile noastre scrise și cu toate acestea, instanța de fond prin exces de putere omite a se pronunța asupra acestei chestiuni, astfel că numai prin nesocotirea textelor de mai sus și prin exces de putere a înlăturat primul nostru motiv de apel comitând astfel și o omisiune esențială.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că intimatul Zaharia Bozzotti a cerut învestirea cu formula executorie a sentinței Tribunalului Turin-Italia s. V-a, pronunțată în ziua de 20 Iunie 1932 prin care societatea recurentă a fost obligată să ramburseze intimatului suma de 150 lire italiene, cu dobânzi și cheltuieli evaluate la 2000 lire;

Că această cerere a fost admisă de Tribunalul Ilfov s. II-a cu sentința nr. 868 din 1927, iar prin deciziunea atacată cu recurs s'a respins apelul societății recurente, și pentru a da această soluțiune, Curtea evaminând primul motiv de apel prin care s'a susținut că Tribunalul Turin trebuia să ceară învestirea prin comisie rogatorie și pe cale diplomatică, îl respinge arătând că față de dispozițiunile art. 374 pr. civ. și 11 din convenția consulară încheiată cu Italia, care lasă la alegerea părții să facă cererea de exequator, fie direct, fie prin intermediul tribunalului străin care a pronunțat hotărârea, intimatul a procedat în mod legal atunci când a adresat cererea de investire direct Tribunalului Ilfov;

Că după ce înlătură și al doilea motiv de apel pentru considerațiuni care nu interesează recursul, Curtea cercetează cel de al treilea motiv prin care s'a pretins de recurentă că n'a fost citată înaintea Tribunalului Turin și nici nu i s'a comunicat sentința spre a uza de calea apelului, motiv care de asemenea este înlăturat de Curte cu argumentarea că art. 374 pr. civ. și art. 11 din convenția consulară prescrie printre condițiunile ce trebuie să îndeplinească hotărârea pronunțată de un tribunal străin și pe aceea că citarea părților să fi fost făcută în mod legal, adică cu respectarea formelor prevăzute de procedura civilă italiană; că din sentința a cărei investire s'a cerut, se vede că tribunalul a constatat că procedura a fost îndeplinită în mod legal cu societatea recurentă pentru termenul când procesul a fost judecat, iar din certificatul eliberat de grefa secțiunii V-a a acelui tribunal reese că și comunicarea sentinței i s'a făcut cu observarea aceluiași formalități legale; că față cu aceste constatări și de faptul că societatea recurentă s'a mărginit atât înaintea primei instanțe cât și în apel, să conteste legalitatea comunicării citației și a copiei de pe sentință, fără să arate în ce ar consta neregularitatea procedurilor și fără să facă dovada lor, adică să combată probele din care s'a dedus regularitatea citării și a comunicării și întru cât textele sus menționate nu impun reclamantului în cererea de exequator să prezinte și actele de procedură odată cu investirea, ci numai să dovedească citarea legală a părților și că hotărârea a rămas definitivă, Curtea pentru toate aceste motive găsește că cererea de exequator bine a fost admisă de tribunal, ea întrunind toate cerințele art. 374 pr. civ. și 11 din convenția consulară;

Având în vedere că prin motivul I de casare se pretinde că cererea de exequator nu putea fi adresată direct tribunalului, ci prin comisie rogatorie, pe cale diplomatică, deci Curtea judecând altfel a făcut o rea și greșită interpretare a art. 374 pr. civ. a art. 9,

10 și 11 din convenția consulară încheiată cu Italia și mai ales a art. 1, 8 și 9 din convenția dela Haga care este mult posterioară convenției consulare și de care instanța nici nu s'a ocupat;

Considerând că art. 374 pr. civ. determinând condițiunile în ceea ce privește executarea hotărârilor judecătorești date în țări streine, precizează între altele că asemenea hotărâri vor putea fi investite dacă între amândouă statele este reciprocitate de executare;

Considerând că reciprocitatea între Italia și România există în baza convențiunei consulare din anul 1881, în vigoare și astăzi, care prin art. 11 după ce stabilește condițiunile ce trebuiesc îndeplinite pentru acordarea executărei în ambele State contractante arată că partea interesată, fie direct, fie prin intermediul tribunalului care a pronunțat hotărârea, va putea să ceară ca să i se dea putere executorie;

Că prin urmare, din acest text rezultă clar și categoric pentru partea interesată care a obținut o hotărâre pronunțată de o instanță judecătorească din Italia, facultatea de a se adresa și direct tribunalului din țară, pentru investirea acelei hotărâri cu titlu executoriu;

Considerând că este exact că art. 11 mai prevede că scrisoarea rogatorie se va putea transmite chiar pe cale diplomatică, însă această dispozițiune se referă la cazul în care exequatorul se cere prin intermediul tribunalului care a pronunțat hotărârea, așa că dispozițiunea citată, nu justifică întru nimic susținerea că investirea, în toate cazurile, ar trebui cerută prin comisie rogatorie și pe cale diplomatică; că nici din cuprinsul convențiunei dela Haga nu se poate trage vreun argument în sprijinul susținerii de mai sus;

Că în adevăr, această convențiune, la care a aderat și România prin legea dela 14 Aprilie 1909, conține în textele invocate prin recurs, o serie de dispozițiuni referitoare la comunicarea actelor judiciare și extra judiciare în materie civilă și comercială, precum și formalitățile cari trebuiesc observate cu privire la comisiunile rogatorii;

Că însă, prin niciuna din aceste dispozițiuni nu se institue o procedură specială pentru executarea hotărârilor date în țară streină și nu rezultă că s'ar fi adus în această privință vreo modificare convențiunilor existente între State cum este de exemplu convențiunea consulară din 1881, în vigoare, care, după cum s'a arătat, în raporturile dintre Italia și România, stabilește și procedura de urmat cu privire la investirea hotărârilor date de instanțele judecătorești aflate pe teritoriul celui alt stat;

Că astfel fiind, urmează că în speță, Curtea de apel a făcut o justă aplicațiune a art. 374 pr. civ. și 11 din convenția consulară cu Italia atunci când a decis că intimatul a putut să ceară direct Tribunalului Ilfov investirea cu formula executorie a sentinței Tribunalului Turin, așa că motivul I de casare este neîntemeiat.

Văzând motivul II de casare :

II. Violarea art. 374 pr. civ. a art. 11 al convenției consulare cu Italia din 26 Februarie 1881 și dispozițiunilor din convenția dela Haga. Nemotivare. Exces de putere.

Am susținut înaintea instanțelor de fond că n'am fost citați și că nu ni s'a comunicat hotărârea a cărei executare se cere pentru a o fi putut apela. Nu s'a contestat că la dosar nu erau dovezile de înmânarea citației și a hotărârei,

fie în original, fie în copie legalizată, pentru ca instanța de fond să controleze și să vadă dacă s'au îndeplinit formele cerute de legea noastră (dispozițiunea din procedura civilă) pentru ca domnii judecători să controleze dacă s'au îndeplinit acele forme, adică dacă am fost citați în regulă și dacă ni s'a comunicat în regulă hotărârea Tribunalului din Torino. Am invocat art. 374 pr. civ. și art. 11 al convențiunei consulare cu Italia; Curtea de Apel, cu violarea principiilor care guvernează materia, susține că nu este nevoie să fie la dosar dovezile de citare și comunicare a hotărârei, fiindcă spune instanța de fond, Tribunalul din Torino a constatat că procedura a fost bine îndeplinită cu ocazia dării hotărârii și că din certificatul grefei Tribunalului Torino, se constată că s'a făcut bine comunicarea și, spune mai departe instanța de fond, că atât art. 374 procedura civilă, cât și convenția cu Italia, art. 11, ar cere ca cercetarea citărei și a comunicării hotărârii să se facă de tribunalele din Italia, pentru a putea vedea dacă s'a respectat în această privință formele prescrise de procedura civilă italiană. Socotim că este cea mai flagrantă încălcare a articolului 374 pr. civ. care spune că nu se va acorda exequatorul decât când se va constata că hotărârea a rămas definitivă. Cum se va putea face această constatare de către instanța care acordă exequatorul, decât controlându-se pe ea propriis sensibus, dacă părțile au fost bine citate și dacă s'a comunicat hotărârea în conformitate cu dispozițiunile legii românești. Căci de ar fi altfel, ar însemna că instanțele noastre judecătorești care acordă exequatorul, nu sunt decât simple birouri de înregistrare. Mai mult, art. 11 al convenției cu Italia, invocat iarăși de noi, spune de asemenea rituos că se va acorda exequatorul numai după ce instanța care urmează a-l acorda, în speță instanțele noastre, va constata că citarea părților, deci și comunicarea hotărârii, s'au făcut în regulă;

Curtea de Apel s. III-a sub injoncțiunea intimăței își motivează respingerea motivului nostru referitor la această chestiune și pe argumentarea foarte bizară susținând că, din moment ce noi n'am făcut și nici n'am cerut a face dovada contrarie celor afirmate de Tribunalul Torino în privința citării părților și de grefierul tribunalului din Italia în privința comunicării hotărârii, apelul nostru trebuie să fie respins. Pe lângă faptul că această argumentare este în contradicție flagrantă cu principiile care guvernează materia exequatorului, apoi se pretinde ca să facem o dovadă negativă, că n'am fost citați și că nu ni s'a comunicat hotărârea; a enunța numai această argumentare, e suficient pentru a dovedi nețemeinicia ei; pe lângă deci, că s'a violat textele arătate în acest motiv, apoi este și nemotivată, dată cu un vădit exces de putere și față cu dispozițiunile din convenția dela Haga unde fiecare Stat caută să-și apere interesele naționalilor săi în materie de comunicări de acte.

Având în vedere că prin motivul II de casare se impută Curții că a violat art. 374 pr. civ. art. 11 din convenția consulară cu Italia, dispozițiunile convențiunei dela Haga și a comis un exces de putere pronunțând o deciziune nemotivată, iar în dezvoltarea acestui motiv recurenta susține că exequatorul nu putea fi acordat fără ca în prealabil instanța care acordă exequatorul să controleze dacă părțile au fost bine citate și dacă hotărârea s'a comunicat în mod regulat și pe de altă parte, gresit argumentează Curtea că recurenta ar fi avut obligația să facă dovada negativă, că atât citarea cât și comunicarea nu s'a făcut în mod legal;

Considerând că din combinarea art. 374 pr. civ. și art. 11 din convenția consulară cu Italia, rezultă

că investirea hotărîrilor judecătorești date în țară streină nu se va putea încuviința decât dacă aceste hotărîri sunt date de tribunale competente, cu citarea regulată a părților, dacă sunt rămase definitive și nu se calcă legile de ordine publică;

Considerând că în speță, Curtea examinând cuprinsul sentinței a cărei investire s'a cerut de intimată, a stabilit că Tribunalul Turin a judecat liti- giul constatând procedura îndeplinită față de recurență; că în ce privește comunicarea acestei sentințe, Curtea de fond constată că din certificatul liberat de grefierul Tribunalului Turin s. V-a rezultă că acea comunicare s'a făcut cu respectarea formelor legale; că față de aceste constatări și de constatarea Curții de fond că recurenta n'a combătut cu nicio dovadă probele administrate de reclamant referitoare la modul regulat în care s'a făcut citarea părților și comunicarea sentinței, cu drept cuvânt Curtea de Apel a decis că toate condițiunile cerute de lege pentru încuviințarea exequatorului sunt îndeplinite; în adevăr dovada citării părților rezultând din hotărîrea a cărei executare se cere nu poate fi înlăturată decât de aceeași instanță pe calea unei contestații la execu- tate, iar dovada neregulatei comunicării a sentinței incumbă celui ce o invoacă;

Că așa fiind și motivul II de căsare este nefondat. Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

NOTA — Hotărîrea Inaltei Curți de Casație s. I-a nr. 1804 din 17 Decembrie 1935 este justă, științifică și judicioasă motivată.

Două sunt problemele importante pe cari le rezolvă această jurisprudență :

1. *Natura juridică a cererii de executare în România a unei hotărîri pronunțate de un tribunal italian, cerere făcută pe baza convenției româno-italiene din 1884, a convenției dela Haga din 1909 și a art. 374 pr. civ. rom.*

2. *Condițiile de admisibilitate a executării unei asemenea hotărîri italiene în România.*

S'a susținut înaintea Inaltei Curți de Casație că nu se poate sesiza direct o instanță judecătorească din România cu o cerere de executare a unei hotărîri italiene, fiindcă art. 9 al convenției consulare dintre România și Italia din 26 Februarie 1884 și convenția dela Haga din 17 Iulie 1905 ratificată și intrată în vigoare în România la 14 Aprilie 1909, ar cere ca sesizarea să se facă numai pe cale diplomatică, prin comisie rogatorie a instanței streine care a pronunțat-o.

Inalta Curte de Casație, în jurisprudența ce adnotăm a respins această susținere. Și, cu drept cuvânt.

Un principiu procedural de drept român și nu altul de drept internațional completat cu normele convențiilor României în această materie sprijină deciziunea Casației.

În sistemul nostru procedural investirea unei hotărîri, române sau streine, cu titlu executor constituie un act de *execuție silită*.

Investirea se face de puterea judecătorească, nu însă pe baza competenței sale generale, jurisdicționale, ci în puterea unui *mandat*, acordat de legiuitor, executarea făcându-se în numele Regelui, capul constituțional al puterii executive. Din dispozițiile constituției noastre (art. 88) unite cu art. 2 al legii de organizare judecătorească rezultă că formula executorie, investi- rea făcută conform art. 373 pr. civ., nu derivă din pu- terea de jurisdicțiune a magistratului, care încetează odată cu pronunțarea sentinței, ci dintr'un *imperium*

special acordat printr'un mandat, adică pe temeiul de- legațiunii date lui prin lege, astfel cum reiese din însuși cuprinsul formulei executorii Judecătorii, mem- bri ai puterii judecătorești, lucrează ca delegați ai pu- terii executive, dând ordine în numele Regelui, agen- ților administrativi ¹⁾.

Fiind vorba de un act de executare, distinct de ac- tul jurisdicțional al pronunțării sentinței și anume de un mandat special, conferind instanțelor puteri admi- nistrative, cererea de executare este o cerere de o *na- tură specială*, iar competența instanțelor judecătorești în această materie este *strict limitată* la textele cari îi organizează acest mandat.

Acesta fiind sistemul nostru procedural, în limitele lui trebuie văzută și condiția juridică a executării ho- țărîrii streine.

Art. 374 din pr. civ. pune principiul că: „Hotărîrile judecătorești streine nu se vor putea executa în Ro- mânia decât după ce tribunalul în al cărui ocol vor avea a se executa, va încuviința printr'o sentință înves- tirea lor cu titlu executoriu, în urma citării părților”.

Din acest text rezultă că procedura investirii cu for- mulă executorie a hotărîrilor streine este o procedură specială, autonomă care se desfășoară înaintea tribu- nalului de executare cu citarea părților. Cererea a- ceasta are o natură specială este o *acțiune de sine stă- tătoare* și se adresează numai *tribunalului executării*, chiar dacă emană, dela o Curte streină (vezi și D. Negulescu, *Dreptul* nr. 32 din 1910; G. Meitani, *Dreptul* nr. 59 din 1907) și oricare ar fi quantumul litigiului ²⁾.

Acesta fiind sistemul românesc, însemnează că o hotărîre streină, pentru a fi executată în România, tre- bue să fie supusă *Tribunalului executării*, care pe baza criteriilor stabilite de art. 374 pr. civ. (reciprocitate, ordine publică tribunal strein competent, hotărîre de- finitivă) decide printr'o sentință dacă să încuviințeze, sau nu, executarea ei.

Cererea de investire este în acest caz o *acțiune în justiție* care deslănțue o procedură specială și nu o cerere de administrarea justiției, cum este cazul pen- tru hotărîrile românești.

Tribunalul executării judecă, cu citarea părților și verifică elementele hotărîrii streine competența ins- tanței care a pronunțat-o; și reciprocitatea, nu numai dacă hotărîrea este definitivă, cum face pentru hotărî- rile românești.

Așa dar sesizarea tribunalului executării nu se face prin comisie rogatorie a instanței care a pronunțat-o, ci pe baza unei *acțiuni în justiție, directă și autonomă*.

Art. 372 pr. civ. spune categoric că pentru hotărîrile românești desăvârșite cererea se va îndrepta la Curte, care o va executa prin tribunalul care a judecat în în- tăia instanță; pe când art. 374 pr. civ. spune că hotărî- rile streine se vor executa după ce tribunalul executării va încuviința printr'o sentință investirea cu titlu exe- cutoriu.

Într'o lămurită decizie Casația noastră a spus — încă din 1902 — asupra naturii juridice a cererii de executare că: „Exequaturul nefiind prin el însuși o măsură de executare, ci numai o formalitate preala- bilă executiei în scopul ca o hotărîre streină să devină executorie în România cererea de investire a unor a-

1) Vezi și P. Negulescu, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, p. 135; Anibal Teodorescu, *Noțiuni de drept administrativ*, ed. III, p. 129, 138; Raportul d-lui C. G. Rătescu publicat în *Dreptul* nr. 26 din 1928.

2) Vezi și decizia Inaltei Curți de Casație s. III-a, dec. nr. 18 din 1914, publicată în *Curierul Judiciar* 1914, nr. 31.

semenea hotărâri are natura și caracterul unei hotărâri civile (Cas. II, 18 Iunie 1902, *Dan*, Pr. civ. 1. 545).

Față de aceste texte și de interpretarea jurisdicțională nu mai încapă nicio îndoială că în sistemul procedural românesc, în dreptul nostru intern, hotărârile judecătorești streine *nu se execută prin comisie rogatorie dela instanța streină care le-a pronunțat*, ci *prin t'o acțiune directă* făcută înaintea tribunalului românesc al executării. Acest sistem procedural are și aplicație internațională identică în temeiul regulii *locus regit actum* (consacrat și de art. 2 c. civ. rom.).

A renunțat România la acest sistem prin convenția sa cu Italia, în privința hotărârilor judecătorești italiene? A dat, cu alte cuvinte, instanțelor judiciare italiene dreptul de a cere prin comisie rogatorie executarea hotărârilor lor în România?

Convenția (Tratatul consular) cu Italia din August 1880, intrată în vigoare în 1881, spune categoric în art. 11:

„Hotărârile în materie civilă și comercială pronunțate de tribunalele unuia din cele două State contractante și legalizate în regulă vor avea pe teritoriul celuilalt, îndată ce vor fi dobândit autoritatea lucrului judecat, aceeași putere ca și hotărârile pronunțate de tribunalele țării. Cu toate acestea zisele hotărâri *nu se vor putea executa* și nu vor produce efectele lor în ceea ce privește ipotecile decât după ce tribunalul competent al țării unde urmează ca ele să-și primească executarea, le va fi declarat executorii *în urma unei judecăți* pronunțată în formă sumară și în care se va constata:

1. Că hotărârea a fost pronunțată de o autoritate competentă;
2. Că cităția părților s'a făcut în regulă;
3. Că părțile au fost reprezentate legal sau declarate lipsă iarăși în mod legal;
4. Că hotărârea nu conține nicio dispoziție contrară ordinei publice sau dreptului public al Statului. Hotărârile de cari se vorbește mai sus vor trebui să fie însoțite de o traducție legalizată în regulă în limba țării unde vor trebui să-și primească execuția sau în limba franceză.

„Partea interesată, fie direct, fie prin intermediul tribunalului care a pronunțat hotărârea, va putea să ceară ca să i se dea putere executorie. Scrisoarea rogatorie care se va expedia în acest scop *se va putea transmite* chiar pe cale diplomatică.

„În acest din urmă caz când partea interesată nu va putea numi un procurator însărcinat a cere ca să se dea hotărârii forța executorie, un asemenea procurator se va numi din oficiu de către tribunalul către care s'a îndreptat cererea”.

Din textul acesta reiese că România *nu a renunțat* la sistemul său procedural în privința modului de executare al hotărârilor italiene în România.

Într'adevăr, convenția acordă instanțelor italiene dreptul de a se adresa tribunalelor românești ale executării *pentru a le transmite* hotărârile supuse executării, prin comisie rogatorie.

Dar numai în aceasta constă comisia rogatorie: *în „transmiterea”* hotărârii. Partea care urmărește executarea trebuie să numească un procurator, „care să ceară ca să se dea hotărârii forța executorie.

În orice caz, partea interesată *poate să ceară direct* executarea, convenția fiind categorică: „*fie direct*, fie prin intermediul tribunalului”.

Nu se poate, deci, susține că hotărârile italiene se vor executa în România *numai* prin comisie rogatorie, trimisă de instanța italiană care le-a pronunțat.

Dar a renunțat România, cum s'a susținut în acest proces, la sistemul său prin convenția dela Haga 1905/1909?

Această convenție, ocupându-se de comisiile rogatorii în genere, ci nu când este vorba de executarea unei hotărâri, pune principiul că „în materie civilă și comercială, autoritatea judiciară a fiecărui Stat *va putea*, conformându-se dispozițiilor legislației sale, a se adresa prin comisie rogatorie autorității competente a altui Stat contractant, pentru a-i cere să facă, în marginile atribuțiilor sale, fie un act de instrucție, fie alte acte judiciare” (art. 8).

Comisiile rogatorii se transmit *de consulul Statului* care face cererea către autoritatea ce va fi arătată de Statul căruia i se adresează (art. 9); în limba autorității căreia i se adresează (art. 10).

Deci nu direct. Obligația de executare prin mijloace de constrângere „nu va fi numai decât întrebuintată *când este vorba de înfățișarea părților în cauză*” (art. 11) iar executarea se face *conform legilor țării care o aplică*, în ceea ce privește formalitățile de urmărit (art. 14).

Prin urmare, din acest text nu rezultă nicio dispoziție cu privire la executarea hotărârilor, ci numai norme cu privire la comisiile rogatorii; și chiar pentru acestea comisia rogatorie nu se transmite direct, ci prin consulul din țara executării, iar executarea se face conform legilor teritoriale, fără execuție prin constrângere când se citează părțile. Deci sistemul românesc conținut în art. 374 pr. civ. rămâne neatins.

De asemenea, aceeași convenție, când este vorba de „comunicări de acte judiciare și extrajudiciare” cari se vor face prin consuli pune principiul că aceste reglementări nu se opun: „*facultății de a adresa acte de-a-dreptul* prin mijlocirea *agenților ministeriali* sau a funcționarilor competenți *ai țării de destinațiune*” (art. 6.2°).

În sfârșit, art. 18 și 19 al convenției, sub rubrica III: „*cautio judicatum solvi*”, urmărind executarea *gratuită* a condamnărilor la cheltueli de judecată, spune că aceste cheltueli „vor fi făcute executorii gratuit la cererea făcută pe cale diplomatică de către autoritatea competentă a Statului contractant”. Și adaugă: „Dispozițiile ce preced nu se opun ca două state contractante să se învoiască a permite *ca cererea de executare să se facă și de-a-dreptul de către partea interesată*”.

Prin urmare și în materia limitată a condamnărilor la cheltueli de judecată, încă executarea se poate face la *cererea directă* a părții interesate, dacă două State convin la aceasta *ceea ce rezultă neîndoios din art. 9 al convenției dintre România și Italia*, mai sus citat.

O decizie interpretativă a instanțelor noastre (C. Apel Buc. s. I-a) a pus încă din 1912 principiul că — în orice caz — aplicațiunea art. 19 al convenției dela Haga, care prevede o cercetare sumară din partea tribunalului de executare, fiind *limitată* numai când e vorba de *hotărâri relative la cheltueli de judecată*, ea nu poate avea loc și atunci când se cere exequatorul *pentru o hotărâre asupra fondului* (C. Apel Buc. s. I-a, 7 Februarie 1912, Dreptul 22 din 1912; *Em. Dan*, Proc. civilă, p. 550, nr. 62).

Este adevărat că o decizie a Curții de Apel București (s. III-a 9 Decembrie 1913, Dreptul 18 din 1914) a extins art. 5 și 6 ale Convenției dela Haga — mai sus arătate — la orice hotărâri judecătorești, susținând că toate executările de hotărâri streine urmează a nu se mai face direct, ci prin comisii rogatorii ale instanțelor

lor streine, cari le-au pronunțat, dar această decizie este total greșită, ea depărtându-se dela înțelesul art. 5 și 6 al convențiilor dela Haga și violând flagrant art. 374 pr. civ.

Prin urmare, nici prin Convenția dela Haga din 1905/1909 Statul român nu s'a depărtat dela sistemul codului său de procedură civilă și dela normele stabilite de convenția cu Italia din 1881.

Cu drept cuvânt, deci, Curtea de Casație a stabilit principiul că hotărârile italiene în România *se pot executa la cererea directă a părții interesate*, adresată tribunalului român al executării.

* * *

O a doua problemă importantă, rezolvată de această jurisprudență, poartă asupra condițiilor de admisibilitate a executării unei hotărâri streine în România, interpretându-se condiția pusă de art. 374 pr. civ. rom. și art. 9 al convenției româno-italiene din 1881 în privința *citării regulate a părților*.

Art. 374 pr. civ. coroborat cu art. 9 al convenției cu Italia cer, pentru ca o hotărâre să poată deveni executorie în România, *ca părțile să fi fost regulat citate*.

În speța noastră, se susținea că lipsește dela dosar dovezile citării și comunicării hotărârii; și că instanța de fond a violat art. 374 din pr. civ., întemeindu-se numai pe un certificat al grefii Tribunalului Torino care confirmă regularitatea comunicării și pe sentința aceleiași tribunal care constată că procedura a fost bine îndeplinită, în loc să verifice *propriis sensibus* dovezile de citare și comunicare.

Curtea de Casație, pornind dela constatarea de fapt a instanței de fond că recurentul *n'a combătut* cu nicio dovadă probele administrate de reclamant, din care reiese regulata citare și comunicare, pune principiul că condiția regulatei citări cerută de art. 374 pr. civ. și art. 9 al convenției italo-române este împlinită, fiindcă ea rezultă din *hotărârea a cărei executare se cere*; că această probă nu poate fi înlăturată decât de aceeași instanță, pe calea unei contestații la executare, iar neregulata comunicare a sentinței *încumbă s'o dovedească cel ce o invoacă*.

În sistemul jurisprudenței Casatiei noastre, aprecierea legilor streine, ca și valabilitatea formală a actelor emanând dela autoritățile streine, fiind o chestiune *de fapt*, ea scapă de sub controlul Inaltei Curți de Casație, rămânând un apanagiu al instanței de fond.

Instanța de fond, însă are în principiu îndatorirea de a *verifica* valabilitatea actelor emanând dela autoritățile streine.

Pe temeiul principiului *locus regit actum*, formele exterioare ale actelor urmează să fie confecționate conform legilor locului. Deci, și actele procedurale.

În speța certificatul Tribunalului Torino, constatând că s'a făcut bine comunicarea, și sentința aceluiași tribunal, consemnând că s'a făcut bine citarea părților, conduc conform principiului *locus regit actum* la prezumția *juris tantum* că condiția regulatei citări a fost îndeplinită.

Ar încumbă — în principiu — celeilalte părți să facă dovada contrarie.

Dar, în conformitate cu care lege trebuie să se judece valabila citare ?

Citarea unei părți conduce și urmărește asigurarea dreptului de apărare, care este de ordine publică.

Pe lângă aceasta convenția cu Italia pune în art. 9 între condițiile exequatorului pe aceea ca instanța de executare să *verifice* regulata citare și ca hotărârea să nu conțină o dispoziție contrară ordinei publice.

Curtea de Apel Iași într-o decizie (s. II-a, nr. 20 din 1927) a considerat ³⁾ insuficientă citarea înaintea unei instanțe italiene a unui român prin formele de publicitate ale legii italiene pentru pârții cu domiciliu necunoscut, ca și certificatul grefei tribunalului italian că procedura a fost regulată, fără să indice probele și textele pe cari se rezemă ⁴⁾.

Acest punct de vedere este foarte serios.

Față de dispozițiile codului de procedură civilă unite cu acele ale convenției cu Italia, credem că instanța de fond avea, în speță, îndatorirea să verifice dacă citarea a fost regulată făcută; în conformitate cu legea italiană, de sigur, conform principiului *locus regit actum*, dar și în conformitate cu convenția româno-italiană.

Această verificare trebuia să rezulte nu numai din textul sentinței italiene, care a putut să facă citarea numai în conformitate cu legea italiană; și nici dintr'un certificat sumar al grefei tribunalului italian, care de asemenea putea să țină seama numai de legea italiană.

Ci trebuia să verifice din toate actele dosarului, sau să le deducă dintr'un certificat care să cuprindă și textele legii italiene și acele ale convenției româno-italiene, împreună cu motivarea că aceste texte au fost respectate.

Curtea noastră de Casație s. II-a (dec. nr. 20 din 1927) a considerat de pildă, nulă o procedură făcută pe cale consulară ⁵⁾.

Regulata citare punând problema de ordine publică a dreptului de apărare și putând să conducă chiar la discuție asupra competenței instanței, în mod indirect, este firesc ca instanța de exequator să verifice condiția regulatei citări după elemente serioase, nediscutabile, ci nu numai după acte de o valoare relativă. Fiindcă, mai ales în cazul unei hotărâri italiene, regula *locus regit actum* trebuie unită cu dispozițiile exprese ale convenției dintre România și Italia, ea având în acest caz o aplicațiune relativă.

De sigur, Inalta Curte de Casație, considerând această verificare a legilor și actelor streine ca o chestiune de fapt lăsată în atributul suveran al instanței de fond, n'a făcut decât să fie consecventă cu o veche și judicioasă jurisprudență.

Violarea convenției cu Italia, dacă există în speță, trebuia dovedită de recurenți. Curtea neputând altfel să înlătore constatările instanței de fond.

MIHAI A. ANTONESCU

Conferențiar de Drept Internațional
la Universitatea din București

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 22 Mai 1936

Președinția d-lui AL JUCA președinte

Gh. Caludi cu Ecaterina Georoceanu

Decizia nr. 645 Dosar nr. 419/936

Legea conversiunii. Intervenirea unei legi interpretative asupra conținutului art. 1 și 30 din legea dela

3) Vezi decizia publicată în *Pandectele Române* 1927, II, p. 92.

4) Vezi și decizia Cas. I, dec. nr. 480 din 1929, publicată în *Jurisprudența Generală* nr. 21 din 1929, privitoare la o neregulată citare în Italia; vezi și M. Possa, *Pandectele Române* 1925, II, p. 93 și Hillard, *Principii de drept internațional privat*, pag. 282.

5) *Pandectele Române* 1927, II, p. 92.

7 Aprilie 1934. Hotărîre nedefinitivă la instanța de fond. Recurs. Se aplică dispozițiunile legii interpretative.

Legea din 8 Aprilie 1936, care a lămurit textele art. 1 și 30 din legea lichidării datorîilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, având un caracter interpretativ, dat de către puterea legiuitoare în baza art. 30 din Constituție, ea se aplică și proceselor în curs la data apariției ei, dacă nu s'a dat o hotărîre definitivă și irevocabilă.

Prin urmare legea interpretativă din 8 Aprilie 1936, deși nu a existat la data când Curtea de Apel a pronunțat decizia atacată cu recurs și deși Curtea trebuia să se conformeze jurisprudenței Înaltei Curți, jurisprudență ce fusese fixată și prin deciziunea de casare cu care o investise să judece ca instanță de trimitere, însă neintervenind o hotărîre definitivă și irevocabilă, urmează să se aplice legea interpretativă, care este de ordine publică.

Curtea.

Asupra recursului făcut de către Gheorghe Caludi în contra deciziunii civile a Curții de apel Galați s. II-a nr. 10 din 25 Ianuarie 1936:

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă: Intimata în recurs Ecaterina Georocanu, în calitate de creditoare, a cerut să se constate că debitorul său, recurentul Gheorghe Caludi, nu poate beneficia de dispozițiunile legii pentru lichidarea datorîilor din 7 Aprilie 1934, pentru motivul că nu este cetățean român, ci supus grec. Tribunalul Covurlui s. I prin sentința nr. 353 din 1934 a admis cererea și a constatat că debitorul Gh. Caludi nu poate beneficia de dispozițiunile legii pentru lichidarea datorîilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, pentru motivul că nu este cetățean român, iar Curtea de Apel Galați s. II-a ca instanță de trimitere, în urma casării deciziunii Curții de Apel Galați s. I-a nr. 209 din 1934, prin deciziunea atacată cu recursul de față, a menținut sentința tribunalului, respingând ca nefondat apelul făcut de recurent. Pentru a da această soluție, Curtea de apel arată că prin art. 1 și 30 lit. a din legea citată dela 7 Aprilie 1934, sunt indicați ca beneficiari ai dispozițiunilor de favoare ale acestei legi, numai debitorii cari sunt cetățeni români, de unde rezultă că numai debitorii cari au această calitate se bucură de avantajile legii, iar nu și acei cari deși întrunesc celelalte cerințe legale, nu sunt, însă, cetățeni români. Intru cât — motivează mai departe Curtea de Apel — limitarea aplicării beneficiilor legii în discuție numai asupra debitorilor cetățeni români este prevăzută în textele menționate, fără nicio excepție nici măcar pentru debitorii streini cari ar aparține statelor cu cari România are convențiune pentru recunoașterea egalității de tratament a locuitorilor lor și întru cât, pe de altă parte, art. 86 din legea lichidării datorîilor prevede că se abrogă toate legile de asanare anterioare, precum și orice dispoziții contrarii din orice lege, rezultă de aci că debitorii supuși greci nu se pot folosi de beneficiile legii lichidării datorîilor dela 7 Aprilie 1934, chiar dacă prin o convenție anterioară acestei legi, încheiată între Statul Român și cel Grec, s'a prevăzut egalitate de tratament a locuitorilor supuși greci din România, cu a cetățenilor români. Recurentul invocând dispozițiunile regulamentului legii din 7 Aprilie 1934, cari prevăd pentru debitorii supuși greci atare drept, Curtea înlătură apărarea recurentului arătând că acele dis-

pozițiuni nu pot avea putere de aplicare, fiind contrare legii.

Considerând că posterior pronunțării acestei deciziuni a Curții de Apel Galați s. II-a și posterior introducerii recursului de față, s'a promulgat și publicat la 8 Aprilie 1936, legea interpretativă a art. 1 și 30 din legea pentru lichidarea datorîilor agricole și urbane dela 7 Aprilie 1934, pe care recurentul a invocat-o pe cale de concluziuni orale în ședința de astăzi cerând aplicarea ei în cauză și, deci casarea deciziunii atacate ca o consecință a aplicării acestei legi;

Având în vedere că prin legea interpretativă dela 8 Aprilie 1936, s'a prevăzut că sunt considerați că îndeplinesc condițiunea cetățeniei române, cerută de art. 1 și 30 din legea dela 7 Aprilie 1934, supușii streini domiciliind în România, cărora la data promulgării legii li se acordase egalitate de tratament cu cetățenii români în ceea ce privește persoana și bunurile lor prin convențiuni internaționale;

Considerând că legea din 8 Aprilie 1936 are în adevăr caracter interpretativ, iar nu un caracter modificator al legii din 7 Aprilie 1934, cum s'a pretins de către intimata în recurs; că acest caracter interpretativ rezultă atât din titulatura și conținutul legii, cât și din împrejurarea că textele interpretate adică art. 1 și 30 din legea dela 7 Aprilie 1934, așa cum erau formulate, lăsa nelămurită situațiunea acelor debitori domicilați în România și cari deși supuși streini, aparțineau însă, unor state cu care Statul Român încheiasse convențiuni aflate în vigoare la data de 7 Aprilie 1934, convențiuni care le asigurau în privința persoanei și bunurilor lor, o egalitate de tratament cu cetățenii români;

Că această situațiune nelămurită a dat naștere desvoltării jurisprudenței Înaltei Curți în sensul că în baza menționatei text, așa cum ele erau redactate, nu pot beneficia de avantajile legii debitorii cetățeni streini, chiar dacă ei aparțineau unor state cu care Statul Român încheiasse convențiuni ce le asigură egalitatea de tratament cu cetățenii români;

Considerând însă, că textul nelămurit al articolului I și 30 din legea dela 7 Aprilie 1934, fiind astăzi interpretat de către puterea legiuitoare în baza art. 30 din Constituție prin legea dela 8 Aprilie 1936, într'un sens contrar jurisprudenței formate până la apariția ei și această lege având un efect retroactiv, ea trebuie să se aplice și proceselor în curs la data apariției ei, dacă nu s'a dat încă o hotărîre definitivă și irevocabilă;

Că în consecință legea interpretativă din 8 Aprilie 1936, deși nu a existat la data când Curtea de Apel Galați s. II-a a pronunțat deciziunea atacată cu recursul de față și deși Curtea de Apel prin deciziunea atacată se conformase jurisprudenței Înaltei Curți, amintită mai sus, jurisprudență ce fusese fixată și prin deciziunea de casare care o investise să judece în speță ca instanță de trimitere, — totuși această lege urmează să fie aplicată în cauză de către Înalta Curte, pentru că este constant că nu a intervenit o hotărîre definitivă și irevocabilă și pentru că ea nu modifică legea veche, ci trebuie considerată ca făcând parte din acea lege pe care o interpretează numai;

Considerând că odată stabilit că legea din 8 Aprilie 1936 este aplicabilă în speță și întru cât invocarea ei a putut fi făcută azi prin simple concluziuni orale, căci ea are un caracter de ordine publică, această aplicațiune a zisei legi atrage casarea deciziunii Curții de Apel Galați s. II-a nr. 10 din 1936 care, după cum s'a arătat mai sus, era bazată pe o altă interpretare a art. 1 și 30 din legea dela 7 Aprilie 1934, contrară a ceea ce date de legiuitor;

Că, deci, fără a mai fi necesar să se examineze motivele de casare, urmează a se admite recursul, a se casa deciziunea atacată și a se trimite pricina Curții de Apel București spre a judeca din nou;

Că în ce privește recursul în neconstituționalitate pe care recurentul l'a depus în ședința de azi, el rămâne fără interes, în urma casării deciziunii atacate.

Pentru aceste motive Curtea admite recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența dela 1 Mai 1936.

Președinția d-lui TH. RADU Consilier

Maria Anghel Dumitrescu cu Lucian Dumitrescu

Deciziunea civilă nr. 894/936 Dosar nr. 5176/935

Succesiune. Văduvă. An de doliu. Soțul defunct a locuit în casa soției. Soția continuă a o locui și după deces. Indemnizație de habitațiune. Moștenitori; soțului nu pot fi obligați la plata ei către soție. Art. 1279 cod. civ.

Legiuitorul dispunând prin art. 1279 cod. civ. că moștenitorii soțului sunt obligați pentru anul de doliu să-i asigure soției rămase văduvă habitațiunea, aceasta a înțeles-o când soția a locuit în imobilul soțului, iar nu când soții au trăit în casa soției și când aceasta continuă a locui acest imobil și după deces. A acorda și în acest din urmă caz soției o indemnizație pentru habitațiune ar însemna să i se creeze văduvei un traiu mai bun decât îl avea în decursul conviețuirii cu soțul ei.

S'a ascultat recurentă Maria Anghel Dumitrescu, prin d. avocat Puricescu și intimatul prin d. avocat Ion N. Niculescu.

Curtea.

Asupra recursului introdus de Maria Ing. Anghel Dumitrescu în contra deciziunii civile cu nr. 297 din 1934 a Curții de Apel București s. III-a:

Văzând unicul motiv formulat în cuprinderea următoare:

Vioarea și denaturarea art. 1279 din codul civ. precum și greșita lui interpretare.

Prin deciziunea dela 24 Octomvrie 1934 Curtea de Apel din București s. III-a, discutând condițiile de aplicare ale art. 1279 din cod. civ., se pronunță în sensul: obligațiunea impusă de art. 1279 cod. civ. moștenitorilor soțului de a procura soției rămasă văduvă, habitațiunea încetează atunci când soții locuind în imobilul soției, aceasta continuă să-și păstreze și după ce a rămas, locuința pe care a avut-o în timpul căsătoriei, căci a se acorda și în acest caz soției văduve o indemnizație pentru locuință ar fi a i se acorda cu titlul de atribuțiune mai mult decât avea sub această formă în timpul căsătoriei contrar înțelesului art. 1279 cod. civ.

Din citirea art. 1279 cod. civ. nu reiese de nicăeri că soția văduvă care a locuit cu soțul în locuința sa după moartea acestuia, dacă continuă să locuiască în același imobil, nu are dreptul la abitațiune.

Art. 1279 din cod. civ. nu face nicio distincțiune între văduva care a locuit împreună cu soțul său în imobilul proprietatea sa și cea care a locuit în imobilul proprietatea soțului.

În toate cazurile spune art. 1279 din cod. civ. abitațiunea în cursul aceluși an și vestmintele de doliu trebuiesc a se procura femeii din succesiunea bărbatului său.

Drepturile conferite prin art. 1279 văduvei nu pot fi considerate ca o libertate a bărbatului ci ca un omagiu adus

memoriei sale și un drept propriu al femeii. Legiuitorul nu a voit ca văduva unui bărbat bogat să-și întrerupă deodată și fără nicio tranzacție obiceiurile ce contractase în timpul căsătoriei. Legea spune D. Alexandresco, îi vine în acest scop în ajutor, organizând o protecțiune care să impună prin starea ei socială (Alexandresco, vol. 8, partea I, pag. 596).

Prin urmare abitațiunea în cursul anului de doliu și hainele de doliu se vor procura femeii din succesiunea bărbatului, puțin importă dacă soții cât au trăit împreună locuiau sau nu în casa femeii (La femme ne doit pas pleurer le mari a ses dépens).

În drept la abitațiune se cuprinde tot ceea ce este necesar nu numai femeii sau familiei ci chiar slugilor sale, memoria defunctului urmând a fi onorată, conform averii și rangului lui social (Rodière et Pont, Contrat de mariage, III, 1952 p. 485; Benoit, Tr. de la det. II. 146, pag. 304).

De altfel aceeași jurisprudență arată că numai în cazul în care casa în care locuiau soții în timpul căsătoriei ar fi fost legată femeii, în uzufruct sau plină proprietate, femeia nu ar avea dreptul în cursul anului de doliu la abitație, deci per a contrario femeia are dreptul la abitație atunci când este provizoria ei;

În speța soluționată de hotărîrea Curții de Apel s. III, văduva, din cauza decesului soțului său, nu a mai putut locui în întreg imobilul, pe care-l locuia împreună cu soțul, căci prin dispariția lui a dispărut și averea soțului din veniturile căruia se întreținea imobilul, așa că prin deces restrângându-se la încăperile strict necesare, nu a mai avut posibilitatea să trăiască în timpul anului de doliu în aceeași situație ca în timpul căsătoriei.

Pentru aceste considerațiuni prin care susținem că femeia chiar dacă a locuit împreună cu soțul în casa ei are dreptul, în conformitate cu art. 1279 din cod. civ. nu numai la alimente, an de doliu, dar și la abitație, vă rugăm să binevoiți a ne admite recursul cu cheltueli de judecată și onorariu de avocat.

Având în vedere că din deciziunea atacată cu prezentul recurs, rezultă că Maria Anghel Dumitrescu întentând acțiune contra lui Lucian Anghel Dumitrescu, pentru ca acesta din urmă să fie obligat, în calitate de unicul moștenitor al defunctului său părinte, Anghel Dumitrescu, să plătească numitei reclamante câte 30.000 lei lunar dela 18 Ianuarie 1932, data decesului, și până la 18 Ianuarie 1933, sumă ce reprezintă alimente, habitațiune și vestminte pentru anul de doliu. Tribunalul Ilfov s. III-a, c. c., prin sentința cu nr. 748 din 1933, admitând-o în parte a obligat pe numitul pârît în conformitate cu art. 1279 c. c., la plata sumei de 6000 lei lunar, care sumă i se cuvine soției pentru alimente, habitațiune și vestmintele anului de doliu;

Că, împotriva acestei hotărîri au făcut apel atât pârîtul pentru reducerea obligațiunii sale numai la plata vestmintelor reclamantei, deoarece aceasta n'are dreptul a pretinde vreo sumă de bani pentru locuință, întru cât soții au conlocuit în casa reclamantei, precum și nici pentru alimente, deoarece soția n'a avut avere totală, cât și reclamanta pentru majorarea sumei acordate de tribunal;

Că instanța de apel respingând ambele apeluri motivează, în ceea ce privește pe cel al reclamantei, printre altele, ceea ce interesează în cauză — că deși art. 1279 c. c. obligă pe moștenitorii soțului de a procura soției rămasă văduvă habitațiune totuși atunci — cum e cazul din speță — când soții au trăit în casa soției și când aceasta continuă a locui în acest imobil, obligațiunea moștenitorilor de a-i procura locuință încetează;

Având în vedere că prin motivul de casare recurența susține că art. 1279 nu face nicio distincțiune între văduva care a locuit în imobilul său împreună cu soțul său în proprietatea bărbatului și deci ea are dreptul să pretindă abitațiunea;

Considerând că legiuitorul prin art. 1279 c. c. dispunând că moștenitorii soțului sunt obligați pentru anul de doliu prin aceasta a urmărit să-i asigure pentru acest timp un traiu la fel cu cel avut în decursul conviețuirii;

Că de aici urmează că atunci când soții au conlocuit în imobilul proprietatea soției, același în care ea continuă a locui și după moarte, obligațiunea moștenitorului de a-i procura locuință încetează, deoarece a i se acorda soției o îndemnizație pentru abitațiune în această împrejurare ar însemna a i se face o situațiune cu mult mai bună decât cea avută în timpul căsătoriei, ceea ce nu este în intențiunea legiuitorului;

Că dar constatând Curtea de fond că soții au conviețuit în imobilul proprietatea soției în care continuă a locui și după moarte și respingând pretențiunea soției de a i se acorda locuință pentru anul de doliu, prin aceasta a făcut o bună aplicație a menționatului text, așa că motivul găsindu-se nefondat, recursul cată a se respinge ca atare;

Apreciind asupra chetuelilor de judecată Curtea le fixează la suma de lei 2.000, obligând pe recurentă la plata lor.

Pentru aceste motive Curtea respinge recursul, etc.

pe calea refăcutului și ei se găsesc astăzi în stăpânirea lui.

Curtea,

Asupra motivelor de casare:

Violația art. 399 pr. civilă și exces de putere.

Intrădeavăr, acest text de lege dă dreptul oricărei persoane vătămate printr-o executare, să facă contestație la această executare.

Or aici indiferent de ce se execută, nu se poate contesta, că era vorba de o executare, iar faptul vătămării și al prejudiciului ce mi se cauza, urma să le învederez în cursul contestației.

Onoratul tribunal face distincțiuni, care nu se pot sprijini nici pe textul art. 199 pr. civ. nici pe vreun alt text din legea românească, existând după teoria tribunalului executări care se pot contesta și executări cari nu se pot contesta.

Executarea silită a unei ordonanțe prezidențiale, oricât ar fi de provizorii măsurile ce se iau, poate vătăma, tot așa de grav interesele unui terțiu, ca orice altă executare. O grație și o distincție din acest punct de vedere, nefiind posibilă.

Toate considerațiunile invocate de onoratul tribunal în motivarea sa, pot face obiectul unei legiferări, dar nu pot fi acceptate în starea actuală a textelor de lege.

Onoratul tribunal ajunge în acest mod, la o soluțiune care nu-și găsește nicio bază legală, săvârșind pe lângă o violare de lege și un vădit exces de putere.

Având în vedere că printr-o ordonanță dată pe baza dispozițiilor art. 66 bis procedură civilă, președintele Tribunalului Dâmbovița s. II a admis cererea făcută de Eugenia Bakaz și a dispus executarea părții capitan N. Popescu din posesiunea unui teren al reclamantei;

Că împotriva acestei măsuri, au făcut contestație Aurelia și Capitan N. Popescu pe motivul că reclamanta a fost pusă în posesie și asupra unui teren al contestatorilor, contestație care a fost respinsă de președintele tribunalului ca inadmisibilă;

Că ordonanța pronunțată fiind apelată de părțile nemulumite, tribunalul le-a respins apelul prin sentința cu nr. 119 din 1935 atacată de contestatori cu prezentul recurs;

Că, pentru a decide astfel, instanța motivează că art. 399 pr. civilă pe care se întemeiază soții Popescu în contestația lor se referă la executarea silită a hotărârilor judecătorești rămase definitive și învestite cu formula executorie; că ordonanțele prezidențiale nefiind hotărâri cari să consfintească un drept, ci având de obiect numai luarea de măsuri provizorii pentru conservarea unui bun sau menținerea unei stări de fapt o contestație la punerea în aplicare a acestor măsuri conservatorii nu și-ar avea rostul atâta timp cât partea lezată poate să obțină, printr-o altă ordonanță, repararea prejudiciului cauzat.

Că acest mod de a vedea este criticat de contestatori, cari susțin că față de prevederile art. 399 pr. civilă orice executare silită poate fi contestată de cei interesați deci și executarea unei ordonanțe prezidențiale care, cu tot caracterul ei provizoriu, poate aduce terțiului o vătămare de natură să-l autorizeze a recurge la calea contestațiunii, mai ales că legea nu face nicio distincțiune în această privință, ci se pronunță în termeni generali;

Că, așa dar, chestiunea dedusă în divergență și asupra căreia Înalta Curte urmează a statua în completul special prevăzut de art. 15 din legea sa de organizare

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE S. II-a

Audiința dela 26 Mai 1936

Președinția d-lui C. G. RĂTESCU Presedinte

Aurelia și Căp. N. Popescu cu Eugenia Bakaz

Decizia civilă nr. 1027 Dosar nr. 4249/985

Ordonanță prezidențială. Punere în executare. Contestație. Inadmisibilitate. Art. 66 bis alin. 2 și art. 399 pr. civ.

In contra executării ordonanțelor date conform art. 66 bis aliniatul II pr. civ. nu se poate face contestație pe baza art. 399 pr. civ. nici de către părți, nici de către un al treilea, fiindcă pe cale de ordonanță prezidențială nu se pot constata drepturi protivnice, ci se iau numai unele măsuri de circumstanță a căror îndeplinire nu are nimic comun cu o executare silită propriu zisă, ele fiind simple mijloace lăsate de lege la aprecierea președintelui pentru a face să se respecte o aparență de drepturi contra celor ce i-ar aduce turburare, or, aceștia (părțile sau terțul) au numai facultatea de a cere tot pe calea refăcutului desființarea măsurilor ce-i prejudiciază.

Curtea, în completul de divergență prevăzut de art. 15 din legea sa organică a luat în cercetare recursul făcut de Aurelia Capitan N. Popescu și Capitan Nicolae Popescu în contra sentinței cu nr. 119 din 1935 a Trib. Dâmbovița s. I.

S-au ascultat părțile asupra motivului de casare și anume asupra chestiunii de a se ști dacă în materie de refăcut este admisibilă contestația la executare, recurenții susținând că greșit li s'a respins contestația ca inadmisibilă, iar intimata arătând că ordonanțele de refăcut nu sunt susceptibile de contestație, la executare și că de altfel nici nu există interes să se mai caseze sentința tribunalului întru cât ulterior, recurenții au fost reintegrați în posesia imobilului tot

este de a se ști „dacă în materie de referă este admisibilă contestația la executare”;

Considerând că art. 66 bis alin. II pr. civilă recunoaște părților puțința de a se adresa, în cazuri grabnice, președintelui tribunalului, fie pentru păstrarea unui drept care s'ar păgubi prin vreo întârziere, fie pentru înlăturarea piedicilor ce s'ar ivi cu prilejul aducerii la îndeplinire a unui titlu executor;

Că, în cazul când găsește admisibilă și fundată cererea reclamantului, președintele va lua măsurile indicate de împrejurări în limitele competenței sale, emitând o ordonanță cu caracter vremelnic și care este executorie prin sine însăși;

Că aceste ordonanțe fiind esențialmente provizorii și mai cu seamă ele urmărind realizarea unor scopuri imediate, punerea în lucrare a unor atari ordonanțe nu poate forma obiect de contestație, nici chiar din partea terților, deoarece pe de o parte, asemenea măsuri pot fi revocate sau modificate pe aceeași cale sumară și rapidă cum s'au și dat, adică partea vătămată prin executare va putea să obțină la rândul ei o alta ordonanță care să anuleze efectele celei dintâi, iar, pe de altă parte, fiindcă natura lor urgentă este inconciliabilă cu întârzierile pe cari le aduce cu sine judecata unei contestațiuni, aceasta angajând un adevărat litigiu ce se soluționează cu citarea părților și după discuțiuni contradictorii;

Considerând, din alt punct de vedere, că procedura referului constituie o materie cu totul specială, sustrasă din această cauză regulilor ordinare prescrite de art. 399 și urm. pr. civilă; că a decide altfel înseamnă a refuza dispozițiunilor art. 66 bis orice utilitate și orice valoare practică, nesocotindu-se voința legiuitorului; că este inadmisibil ca prin aplicatiunea unui text general cum este art. 399 să se ajungă la înlăturarea unei întregi instituțiuni, decretând că o măsură motivată de o stare de lucruri excepțională să poată fi paralizată prin contestarea ordonanței care o încuviințează;

Că, deosebit de aceasta, art. 399 când prevede că „orice execuție silită se poate contesta de cei interesați sau vătămăți prin executare”, este cert că el n'a înțeles să vizeze decât acele execuțiuni care se urmăresc în virtutea unor hotărâri judecătorești sau acte autentice privitoare la drepturi recunoscute între părți; că, însă pe cale de ordonanță prezidențială nu se pot constata drepturi potrivnice, ci se iau numai unele măsuri de circumstanță a căror îndeplinire nu are nimic comun cu o executare silită propriu zisă, ele fiind simple mijloace lăsate de lege la aprecierea președintelui pentru a face să se respecte o aparență de drept contra celor ce i-ar aduce turburare;

Că din toate cele expuse rezultă că în contra executării ordonanțelor date conform art. 66 bis alin. II pr. civilă nu se poate face contestație nici de părți, nici de către cei de al treilea, aceștia din urmă având numai facultatea de a cere tot pe calea referului desființarea măsurilor ce-i prejudiciază;

Că dar bine și legal a considerat tribunalul că este inadmisibilă contestația introdusă de Aurelia și Căpitănu N. Popescu, așa încât motivele de casare fiind neîntemeiate, recursul contestatorilor, urmează a se respinge.

Pentru aceste motive Curtea respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 11 Martie 1936

Președenția d-lui D. G. LUPU Președinte

Casa Generală de Pensiuni cu Elvira Stetkievici

Decizia nr. 520 Dosar nr. 580/933

Pensiuni. Funcționară la Fondul bisericesc ortodox român din Bucovina. Obligațiune impusă acestui fond de Stat spre a o plăti. Are drept la pensie pentru timpul servit și plătit din acest fond.

Statul impunând Fondului bisericesc din Bucovina ca, în schimbul serviciilor ce i le aducea Direcțiunea Cultelor din Bucovina, să plătească salariul funcționarilor la numita direcțiune, acest fapt n'a luat dreptul acelor funcționari de a li se calcula la pensie timpul cât au fost plătiți din Fondul bisericesc în contul Statului, salariul plătit pe acel timp nefiind altceva decât indemnitatea cu care Fondul bisericesc contribuia la bugetul Statului pentru plata serviciilor ce Statul le aducea Fondului.

Complectându-se Curtea conform art. 15 din legea sa organică, s'a luat în cercetare recursul făcut de Casa Generală de Pensiuni contra deciziunii Curții de Conturi s. IV-a nr. 795 din 1932, în proces cu Elvira Stetkievici, s'a ascultat recurenta prin d. avocat C. Stoicescu și intimata prin d-nii avocați Rădulescu și Kellmann.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Casa Generală de Pensiuni contra deciziunii Curții de Conturi s. IV-a nr. 795 din 1932 prin care s'a recunoscut apelantei Elvira Stetkievici o pensie lunară de 395 lei, pentru 19 ani calculabili la pensie, în care intră și timpul dela 1 Iulie 1922 până la 31 Decembrie 1925, cât numita a funcționat la Direcția Generală pentru Culte din Cernăuți, fiind plătită din Fondul Bisericesc ortodox din Bucovina;

Având în vedere că, pentru a calcula în pensie și timpul acesta cât Elvira Stetkievici a fost plătită din numitul Fond Bisericesc, Curtea de Conturi constată în fapt că apelanta deși a fost salariată în acest timp din mijloacele Fondului Bisericesc ortodox român din Bucovina, totuși n-a pierdut calitatea de funcționară publică a Statului, deoarece a servit la Direcția Generală pentru Culte din Cernăuți, făcându-i-se rețineri pentru pensie; că aceste rețineri numai din greșală au fost vărsate Casei de Pensii a Fondului Bisericesc, deoarece au fost făcute pe seama și la dispoziția Casei Generale de Pensiuni, iar Fondul Bisericesc prin certificatul cu nr. 679 din 1932 declară că n'are nicio pretenție asupra lor și este dispus a le vărsa Casei Generale de Pensiuni, la cererea ei;

Având în vedere că, în contra acestei soluțiuni a Curții de Conturi, Casa Generală de Pensiuni a formulat următorul motiv de casare, ce a fost dedus în judecata complexului de divergență.

Exces de putere, eroare gravă de fapt și violarea art. 1 și 3 din legea pensiilor dela 1925.

Curtea de Conturi s. IV-a, prin decizia nr. 795 din 1932, admitând apelul făcut de d-na Elvira Stetkievici contra deciziunii Comisiunii de Pensiuni nr. 13637 din 1931, i-a modificat pensia adăugând la timpul util de pensie recunoscut de prima instanță încă 3 ani și 6 luni, pentru care numita d-nă fusese plătită din Fondul Bisericesc Român din Bucovina, cu rețineri de 10 la sută în favorul Casei de Pensiuni al acestui

Fond. Instanța de fond a ajuns la această soluțiune constatând că d-na Elvira Stetkievici deși plătită din mijloacele Fondului Bisericesc, a funcționat totuși la Direcțiunea Generală pentru Culte din Cernăuți, nu i s'a plătit salariul din bugetul Statului Român, și că reținerile de 10 la sută numai din eroare s'au vărsat Casei de Pensii a Fondului Bisericesc, care de altfel le ține la dispoziția Casei Generale de Pensii.

Soluțiunea Curții de Conturi este eronată, căci nu se pot acorda pensii decât numai pentru timpul pentru care funcționarul a fost plătit din bugetul Statului, cu rețineri pentru Casa Generală de Pensii. Din moment ce d-nei Elvira Stetkievici, deși a funcționat pe lângă Direcția Generală pentru Culte din Cernăuți, nu i s'a plătit salariul din bugetul Statului, timpul servit în aceste condițiuni nu-i putea fi considerat drept util la pensie și nici rețineri nu i se puteau face pentru Casa de pensii. Numai violând dispozițiunile art. 1 și 3 din legea pensiilor și comițând un vădit exces de putere și o eroare gravă de fapt, Curtea de Conturi a putut socoti drept timp util la pensie timpul pentru care funcționarul a fost plătit din fonduri particulare cum este cel al Fondului Bisericesc ortodox-român din Bucovina și care au Casă de Pensii specială.

Având în vedere că prin acest motiv de casare recurenta susține că întru cât pentru timpul dela 1 Iulie 1922 și până la 31 Decembrie 1925, intimata de azi, Elvira Stetkievici, a fost plătită dintr'un fond particular, adică din Fondul Bisericesc ortodox român din Bucovina, care are casă de pensii specială, iar nu din bugetul Statului, ea nu avea drept la pensie pentru acest interval de timp; iar Curtea de Conturi când a decis contrariul, ar fi violat art. 1 și 3 din legea pensiilor și ar fi comis un exces de putere și o eroare gravă de fapt;

Având în vedere că, din deciziunea atacată cu recurs se constată că intimata a servit statului austriac, cu rețineri pentru pensie, dela 15 Decembrie 1906 până la 30 Noembrie 1918, când a fost preluată de Statul Român, căruia a servit până la 31 Decembrie 1925, în care timp reținerile pentru pensie s'au făcut astfel: dela 1 Decembrie 1918 până la 30 Iunie 1922, de către Casa Generală de Pensii, iar dela 1 Iulie 1922 până la 31 Decembrie 1925 de către Casa de Pensii a Fondului Bisericesc ortodox român, care i-a plătit și salariul pe acest interval de timp, conform obligațiunei pe care Statul Român a impus-o numitului Fond pentru serviciile aduse Fondului de către Direcțiunea Generală pentru Culte din Bucovina, unde intimata făcea serviciu în ultimul timp;

Că deci este constatat în fapt de către Curtea de Conturi și necontestat nici de recurentă prin motivul de casare, că intimata n'a încetat niciun moment de a avea calitatea de funcționară a Statului în tot intervalul de timp sus amintit, însă se prelinde de recurentă că pentru timpul cât a fost plătită din bugetul Fondului Bisericesc, intimata n'ar avea drept la pensie;

Considerând că obligațiunea pe care Statul Român a impus-o Fondului Bisericesc ortodox român din Bucovina de a plăti din bugetul său pe un funcționar al Statului, în speță pe intimată, constituie o operațiune nebazată pe nicio lege și o asemenea operațiune nu poate răpi funcționarului de stat dreptul de a i se calcula în pensie intervalul de timp, cât a servit la stat, și i s'a plătit salariul dintr'un fond oarecare, dar în contul Statului;

Că prin urmare, dacă în speță Statul a impus Fondului Bisericesc din Bucovina, ca, în schimbul serviciilor ce i le aducea Direcția Cultelor din Bucovina,

să plătească salariul intimatei Elvira Stetkievici, funcționară la numita direcțiune, acest fapt n'a luat dreptul intimatei de a i se calcula în pensie și timpul dela 1 Iulie 1922, până la 31 Decembrie 1925 cât a fost plătită de Fondul Bisericesc, în contul Statului, salariul plătit pe acest interval nefiind altceva decât indemnitatea cu care Fondul Bisericesc contribuia la bugetul Statului pentru plata serviciilor ce Statul le aducea Fondului;

Că așa fiind, Curtea de Conturi n'a comis niciun exces de putere și nici vreo eroare gravă de fapt când a calculat în pensie intimata și timpul cât a fost plătită din Fondul Bisericesc ortodox român din Bucovina, ci a făcut o justă interpretare și aplicațiune a art. 1 și 3 din legea generală de pensii;

Că dar motivul de casare este fondat, iar recursul urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul etc.

CURTEA DE APEL DIN CONSTANȚA

Audiența dela 5 Iulie 1935

Președinția d-lui I. STINGHE, consilier

*Soc. Horen Fesgian & comp. cu Judele sindic
al Trib. Constanța și a.*

Deciziunea comercială nr. 12

Concordat preventiv. Cerere de a se admite un termen de grație pentru plata ratei concordatate. Respingere. Revocarea concordatului nu produce ipso jure declararea în stare de faliment. Apel. Admitere. Art. 47 din legea concordatului preventiv.

Art. 47 din legea concordatului preventiv nu prevede că anularea sau revocarea concordatului produce ipso jure falimentul debitorului, cum o prevede art. 53. Din această deosebire de redacțiune a textelor rezultă că tribunalul nu putea proceda la declararea în stare de faliment fără să verifice existența falimentului în toate elementele sale, art. 47 nefăcând decât aplicațiunea principiilor consacrate de art. 5 și 36 din legea concordatului preventiv.

Cererea unui termen de grație nu constituie o recunoaștere și nu echivalează cu faptul încetării plăților, și ca atare nu i se poate atribui efectele și consecințele încetării de plăți, aceasta trebuind să fie dovedită cu alte mijloace de probă.

Curtea,

Asupra apelului înreg. sub nr. 6862/1935, făcut de firma Horen Fesgian & Comp. din Constanța contra sentinței comerciale nr. 37/935 a Tribunalului Constanța s. II-a, prin care i s'a respins cererea de a i se acorda un termen de grație pentru plata primei rate creditorilor concordatari, se admit cererile de intervenție ale creditorilor Levy & Wexler & Comp., Lions, din București și firma Textila Indigenă, s. a. din București revocă concordatul preventiv acordat apelantei prin sentința 11/933 a Tribunalului Constanța s. II-a și o declară în stare de faliment.

Având în vedere desbaterile urmate în cauză, susținerile părților și actele dela dosar.

Având în vedere că din acestea se constată în fapt următoarele:

Societatea în nume colectiv Horen și Garabet Fesgian prin petiția înreg. la nr. 24417 din 13 Septembrie 1933 a cerut un concordat preventiv, motivând lipsa de capacitate de plată din cauza debitorilor săi agricoli care îi datorează 3.000.000 lei. Prin cererea sa oferă creditorilor achitarea creanțelor în 5 ani cu o cotă de 40%. Prin ordonanța nr. 83/935 se admite cererea

sa numindu-se și o comisie provizorie care să supravegheze administrarea fondului de comerț, până la omologarea definitivă a concordatului. La 16 Septembrie 2 creditorii ai debitorului adresează o cerere tribunalului în care arată ca în comisia de creditori s'ar fi numit creditori fictivi, cerere care a fost luată în considerare pentru a se evita o eventuală fraudă a creditorilor, iar prin ordonanța nr. 85 din aceea zi s'a înlocuit unul din creditorii, numindu-se alți doi. În intervalul dela 21 Septembrie 1933—20 Noembrie 1933 sub supravegherea comisiei de creditori, se depune din vânzare la tribunal beneficiul net 36.052 lei iar dela această dată, 20 Noembrie 1933 fiindcă judecătorul delegat cu administrarea concordatului prin raportul său conchide la admiterea concordatului, numita firmă nu mai consemnează nicio sumă rezultată din vânzare. La 29 Ianuarie 1934 Tribunalul Constanța s. II-a prin sentința comercială nr. 11/934 omologă concordatul cu o cotă de 40% fără a numi comisie de creditori stabilind plata în 5 ani în 5 rate anuale, plătită fiecare rată la sfârșitul fiecărui an. După obținerea concordatului și cu trei luni înainte de scadența primei rate debitoarea deschide la București o fabrică de țesătorie, pe care o înmatriculează ca sucursală, având sediul principal la Constanța.

După aceasta societatea în nume colectiv Horen și Garabet Fosgian din Constanța prin unul din componenții săi, prin petițiunea înreg. la nr. 1663/935 cere acordarea unui termen de grație, pentru plata ratei prime din 29 Ianuarie 1935, datorată conform sentinței comerciale nr. 11 din 29 Ianuarie 1935 a Tribunalului Constanța s. II-a.

Levy Wexler et Comp. Lion's și Soc. an. Textila Indigenă din București prin petițiile înregistrate la nr. 12345 și 12843/935 în calitate de creditori concordatari cer respingerea cererii debitorului, revocarea concordatului și declararea sa în stare de faliment.

Având în vedere că tribunalul în soluțiunea care a dat-o motivează că din certificatul nr. 444/935 al Camerei de Industrie și Comerț din București coroborat cu interogatorul firmei Horen Fosgian, rezultă că debitoarea după 8 luni dela omologarea concordatului investește o sumă importantă pentru deschiderea unei fabrici de țesătorie la București pe care o înscrie ca sucursală a întreprinderii principale dela Constanța. Că singurul acest fapt că deschide o sucursală la București pentru a aproviziona centrala dela Constanța este o vădită manoperă frauduloasă din partea sa de a ascunde creditorilor posibilitatea sa eventuală de plată la scadență, fapt care s'a dovedit prin cererea sa;

Că fraudă în detrimentul creditorilor mai rezultă din aceea că pe intervalul dela 21 Septembrie—20 Noembrie 1933, adică pe primele 2 luni dela admiterea în principiu și până la depunerea raportului judecătorului concordatar care îi este favorabil a depus suma de 26.052, lei iar dela această dată și până la omologare n'a mai consemnat nicio sumă;

Că numita firmă prin investițiunile de capital care le-a pus în fabrica de țesătorie a micșorat și capacitatea sa de plată față de creditorii concordatari fapt ce rezultă din aceea că la câteva luni după ce a înființat fabrica a făcut cerere de acordarea termenului de grație;

Având aceasta în vedere constată că apelanta, cu dela sine putere și fără să țină seamă de angajamentul luat prin cererea de concordat a dispus de activul societății în detrimentul creditorilor și astfel cererea sa de termen de grație se învederează nefondată, și cererile de intervenție ale creditorilor se învederează fondate; iar ca consecință revoacă cererea de concordat și declară pe apelantă în stare de faliment fixându-se în mod provizoriu încetarea plăților la 13 Septembrie 1933 data când a introdus cererea de concordat;

Având în vedere că prin motivele de apel, apelanta susține:

1) Ratele concordatate ale firmelor interveniente, creditoare au fost plătite prin consemnarea valorilor sub recipisele nr.

6683—6686/935, astfel că acestea nu mai au creanța exigibilă și nici interesul intervențiilor făcute.

De altfel acestea au declarat în instanță că nu mai stăruiesc în cererile lor de intervențiune.

De asemenea mai prezintă o declarațiune a mai multor creditori reprezentând creanțe în valoare de 4.483.325 lei cari arată că au primit cotele concordatate cuvenite.

2) Faptul că a înființat o sucursală la București a mărit capacitatea de plată și a realizat o majorare pozitivă de activ implicând și un plus de garanție pentru creditori.

3) Pentru revocarea concordatului era decisiv numai neplata ratelor concordatate, și

4) Art. 47 din legea concordatului preventiv nu prevede declararea în stare de faliment din oficiu, ci trebuia constatată starea de încetare de plăți.

Curtea,

În ceea ce privește cererea apelantei de termen de grație pentru plata primei rate concordatate:

Având în vedere împrejurările de fapt stabilite de prima instanță din care se constată că după omologarea concordatului apelanta nu a mai consemnat nicio sumă de bani;

Că în această situațiune și față de declarațiunea sa din cererea înregistrată sub nr. 1663/935 că nu ar fi în măsură să achite pe creditori, — faptul că s'a extins cu o nouă țesătorie la București, — justifică convingerea că prin această își micșorează capacitatea de plată, investind banii cari trebuiau plătiți creditorilor în altă afacere și măbind riscul;

Că în consecință cererea de termen de grație se învederează nefondată și în mod corect prima instanță a respins-o ca atare.

În ceea ce privește cererile creditorilor firme interveniente de revocarea concordatului și declararea în stare de faliment:

Având în vedere că în ședința din 28 Iunie 1935, firmele creditoare Soc. Textila Indigenă S. A. și Suc. Levy Wexler & Comp. Lion's din București prin mandatarii lor declară că și-au primit drepturile lor și cer să se ia act că nu mai stăruiesc în cererile făcute;

Având în vedere că apelanta prezintă o declarațiune, care nu se contestă, că parte din creditori neprezentând creanțe în valoare de 4.483.321 lei, — au primit prima rată concordatară;

Având în vedere că din acestea se constată că nu mai există o cerere formală de revocarea concordatului, cerere necesară potrivit dispozițiilor art. 47 din legea asupra concordatului preventiv;

Având în vedere că prima instanță a revocat concordatul și a declarat în stare de faliment ca o consecință a acestei revocări și a respingerii termenului de grație, de plată, solicitat;

Considerând că în ceea ce privește efectul acțiunii rezolutorii, — art. 47 din legea asupra concordatului preventiv, nu prevede că anularea sau revocarea concordatului produce *ipso jure* falimentul debitorului; așa cum prevede expres art. 53;

Că din această deosebire de redacțiune a textelor citate rezultă că tribunalul nu poate proceda la declarațiunea în stare de faliment fără a verifica existența falimentului în toate elementele sale constitutive, — art. 47 făcând aplicațiunea principiilor consacrate în art. 6 și 36 din legea asupra concordatului preventiv;

Având în vedere că prima instanță nu a verificat și nu a constatat existența elementelor constitutive ale falimentului, — că din întreaga economie și spiritul legii concordatului preventiv rezultă că cererea de concordat sau de termen de grație nu constituie o recunoaștere și nu echivalează cu faptul încetării plăților și ca atare nu i se poate atribui efectele și consecințele încetării de plăți, aceasta trebuind să fie dovedită cu alte mijloace de probă;

Prima instanță declarând în stare de faliment pe apelanta numai ca o consecință a respingerii termenului de grație a făcut o greșită aplicare a art. 47 din legea concordatului preventiv;

Având în vedere și faptul că nu mai există o cerere formală de revocarea concordatului, apelul se invecinează în parte fondat și urmează a fi admis ca atare ;

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier Vasile F. Petrescu, Curtea ia act de declarațiunea făcută de intimata Firma Textila Indigenă S. A. din București și Levy Wexler & Comp. Lion's că renunță la cererile lor de intervenție, admite în parte

apelul făcut de societatea în nume colectiv Horen Fesgian & Comp., reformează în parte sentința, ridică starea de faliment a acestei firme menținându-i concordatul preventiv și respinge cererea de termen de grație făcută de firma apelantă, etc.

ss. I. Stinghe, I. Iosipescu, At. Dimitrescu, B. Patraulea, Vasile F. Petrescu.

JURISPRUDENȚA STREINĂ REZUMATA

CASAȚIA ITALIANA I, 4 Martie 1936

Deschidere de credit confirmată și executată. Raporturile distincte care rezultă. Aplicare.

Prin deschiderea de credit pe lângă o bancă, pentru plata unor mărfuri, confirmată și efectuată prin acceptare de cambii trase asupra băncii, nu se naște un singur negoț plurilateral ci trei raporturi juridice distincte: un raport între cumpărător și acea bancă, la care vânzătorul nu participă; unul între vânzător și cumpărător la care nu participă banca; și un raport între vânzător și banca delegată pentru plată, la care nu participă cumpărătorul.

Dacă banca a și plătit vânzătorului suma datorită, cumpărătorul nu are niciun drept asupra sumelor vărsate de el în acest scop la acea bancă, și deci nu poate înființa o poprire asupra lor, pentru o eventuală creanță a lui față de vânzător (Foro it. 1936, I, p. 604).

CASAȚIA ITALIANA II, 24 Febr. 1936

Simulație. Inopozabilitate terțului de bună credință. Condițiunile bune credințe.

Atacarea unei convențiuni de cumpărare-vânzare ca simulată, nu este opozabilă terțului care a dobândit prin cumpărare de bună credință proprietatea bunurilor dela acela care la rândul lui le cumpărase dela autorul erezilor reclamantii, deși acesta a putut fi un cumpărător de formă.

Pentru ca terțul să fie de rea credință, este necesară dovada că a avut cunoștință în momentul încheierii convențiunii, că titlul de proprietar al autorului său era simulat și deci nu este suficientă împrejurarea că el a cumpărat după ce reclamantii transcriseseră cererea în anularea ca simulată a primei vânzări (Foro it. 1936, I, p. 616).

CASAȚIA ITALIANA II, 3 Aprilie 1936

Mărturie falsă în civil și penal. Hotărâre. Revocare pentru mărturie falsă.

Mărturia falsă în materie civilă se deosebește de aceea în penal, deoarece pentru prima e suficientă dovedirea obiectivă a faptului, pe când pentru a doua este necesar elementul psihologic al dolului.

Dacă este adevărat că atunci când pentru revocarea unei sentințe, se invoacă faptul că sentința a fost efectul unor false depoziii de martori nu este suficientă dovada mărturiei mincinoase, trebuind a se dovedi și participarea părții la aceste depuneri mincinoase.

Pentru ca să se atribuie părții culpa dolosivă, e destul dacă ea s'a folosit de depozitiile martorilor cunoscând fondul lor mincinos, fără a fi nevoie ca să fi întrebuințat manopere frauduloase pentru a provoca acele depozitii în proces (Massim. Foro it. 1936, p. 227).

CASAȚIA ITALIANA III, 31 Martie 1936

Neexecutarea contractului. Dol. Daune. Firmă, nume comercial. Concurență neleală.

În materie de responsabilitate contractuală, obligatul în culpă, când neexecutarea obligațiunii sale se datorește unui fapt dolosiv, este responsabil de daune imediate și directe, fie prevăzute sau neprevăzute, dacă aceste daune sunt o consecință a neîndeplinirii contractului.

Dacă între două firme s'a încheiat o convenție prin care s'a limitat pe o perioadă de 5 ani, concurența reciprocă, însă una din firme violează convenția, judecătorul nu va acorda numai daunele care s'au verificat înăuntrul aceluși termen, ci și acelea care s'au verificat după expirarea celor 5 ani, cu condiția însă ca să existe un raport causal între acele daune și violarea convenției (Massim. Foro it., 1936, p. 219).

CASAȚIA ITALIANA III, 1 Aprilie 1936

Contracte. Interpretare. Locațiune. Interdicțiune de a destina localul unui anume comerț. Interzicerea de a vinde articole similare acelor pe care le vând ceilalți locatari.

Nu este supusă cenzurei Casației hotărârea prin care instanța de fond interpretează într'un anumit fel voința contractuală a părților, bazându-se pe clauzele din convenție, cu condiția ca această interpretare să fie conformă cu regulile stabilite de lege în materie de interpretare de contracte.

Dacă într'un contract de locațiune, s'a stipulat clauza prin care s'a interzis locatarului destinarea localului unui anumit fel de comerț nu poate locatarul să se sustragă acestei obligațiuni, invocând autorizația autorității competente, eliberată pentru exercitiul acelei activități sau comerț.

Dacă s'a stipulat interzicerea de a vinde în local aceleași articole pe care le-au vândut alți locatari din același imobil, este obligat să respecte această clauză, neputând opune faptul că ceilalți locatari, vindeau în mod abuziv acele articole, fără autorizația administrativă necesară (Massim. Foro it., 1936, p. 219).

CASAȚIA ITALIANA III, 1 Aprilie 1936

Fals civil. Întrebuințarea abuzivă a unei hârtii semnate în alb. Proba falsului.

Întrebuințarea abuzivă a unei hârtii semnate în alb, dă dreptul celui păgubit să ridice incidentul de fals civil.

Însă în acest caz, partea care nu recunoaște conținutul documentului, trebuie să dovedească faptul complectării abuzive a hârtiei, contrar convenției părților și deci dacă falsul constă în primirea altei date decât a acelelea reale, partea va dovedi data când a intervenit convenția (Massim. Foro it 1936, p. 228).